

ไม่สำคัญหมาย ไปตามสมมติ

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ

ไม่สำคัญหมาย
ไปตาม
สมมติ

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ

Dhammaintrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

ไม่สำคัญหมาย ไปตาม สมมติ

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ

www.wiweksikkaram.org

Facebook : สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม

Facebook : คณะศิษย์พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ

ชมรมกัลยาณธรรม

หนังสือดีลำดับที่ ๓๓๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

ชมรมกัลยาณธรรม ๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐ โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓ และ ๐-๒๗๐๒-๙๖๒๔

ออกแบบปก/รูปเล่ม คนข้างหลัง **พิสุจน์อักษร** ที่มงานกัลยาณธรรม
อนุเคราะห์การพิมพ์โดย บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๕๐๐๐

ลิขสิทธิ์ของ : สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม
เลขที่ ๕๕ หมู่ ๑๑ ต. เก่าจิว อ. พล จ. ขอนแก่น ๔๐๑๒๐
โทร. ๐๘-๔๖๐๓-๐๙๔๖

สัพพทานัง อัมมทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

www.kanlayanatam.com

Facebook: [kanlayanatam.com](https://www.facebook.com/kanlayanatam.com)

คำอُبุโมกนา

๔ มนุษย์ที่เกิดขึ้นมาในโลกนี้ ย่อมประสบกับความทุกข์ทุกคน ไม่มากก็น้อย ไม่มีใครไม่เคยประสบ ที่นี่เมื่อประสบแล้ว ทำอย่างไรจะออกจากทุกข์ได้ และจะไม่ทุกข์อีก อันนี้หมายถึง ทุกข์ใจ การจะออกจากทุกข์ใจได้ ก็ต้องมาปฏิบัติธรรมคือ มาศึกษาในกายใจตนเอง เพื่อหาความจริงให้เจอ เมื่อเจอ ความจริง ความหลงความสำคัญผิดก็จะมี ความไม่ทุกข์ก็ จะเป็นผลตามมา

ที่นี้ความจริงนั้น เราจะต้องมาศึกษาให้เห็นแจ้งในสมมติ-ปรมาตถ์ในใจตนเอง เมื่อเห็นแจ้งในความจริงนี้ ความไม่สำคัญ หมายถึงไปตามสมมติจะเป็นผลที่ตามมา ผู้ที่ยังไม่เห็นสังขาร คือความจริงนี้ ก็ต้องอาศัยกัลยาณมิตรหรือสัตบุรุษมาแนะนำ ชี้ให้เห็น แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติ จึงจะเป็นเหตุแห่งการบรรลุธรรม ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้แสดงไว้ในมูลปริยายสูตร

การที่จะเห็นแจ้งในความจริงที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้แสดงไว้ ก็ต้องอาศัยพุทธบริษัททั้งหลาย ทำหน้าที่หาความจริงในกายใจตนเอง และเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าต่อเพื่อนมนุษย์ จึงเป็นการทำหน้าที่ที่สมบูรณ์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ทางชมรมกัลยาณธรรมและทีมงานทุกท่านได้ทำหน้าที่ในจุดนี้ และหนังสือเล่มนี้จะเกิดไม่ได้เลย ถ้าไม่ได้คุณเมตตา อุทกะพันธุ์ ประธานบริษัท และ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ที่ได้ทำหน้าที่นี้เช่นกัน ได้อุทิศระแคะระคายและจัดพิมพ์ให้เป็นธรรมทาน ได้รู้จักชมรมกัลยาณธรรมอีกว่า คุณเมตตา อุทกะพันธุ์ และบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ได้อุทิศระแคะระคายชมรมฯ ครั้งละ ๑ เล่มทุกครั้ง จึงขออนุโมทนาในกุศลเจตนานี้ ที่เห็นประโยชน์และเป็นสื่อกลาง ที่จะเผยแผ่ให้คนเกิดปัญญา รู้แจ้งเห็นจริง ประสบกับความสงบเย็นในตนเอง และเกิดความสงบร่มเย็นของสังคมตามมา ก็ขอให้ทุกท่านที่ได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ รวมทั้งผู้อ่านได้เห็นแจ้งความจริงในกายใจตนเอง ประสบกับความสงบเย็นในตนเอง พ้นจากกองทุกข์ทั้งปวง เข้าถึงพระนิพพาน.

คำนำ

ขอชมรมกัลยาณธรรม

ในปัจจุบันนี้ ธรรมเป็นเรื่องที่หาอ่านหาฟังได้ง่ายมาก เนื่องจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่ทันสมัย หลากหลายสื่อและช่องทางที่เข้าถึงผู้สนใจได้ในจำนวนมาก แต่ “ธรรมแท้” นั้นเป็นเรื่องที่ยังต้องพิจารณาและเลือกหาเลือกศึกษา แล้วแต่บุญวาสนาของเราที่จะได้พบครูบาอาจารย์แนวไหนและบอกสอนอย่างไร หลักวัดอย่างหนึ่งคือธรรมของพระพุทธเจ้าย่อมไม่เห็นซ้ำ และแก่นธรรมที่สำคัญ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ เป็นแบบอย่างของปัญญาชนที่กล้าหาญสละชีวิตที่รุ่งเรืองและมีเกียรติในทางโลกด้วยปณิธานอันแน่วแน่มาสู่เส้นทางธรรม เมื่อท่านมีความรู้ความเข้าใจอันเป็นที่พึงให้ตัวเองได้อย่างมั่นคงแล้วก็ยังมีเมตตาไม่ทอดทิ้งพุทธบริษัทผู้เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ นำธรรมมาบอกสอนในแนวทางแห่งปัญญาอันบริสุทธิ์ ด้วยภาษาที่เด็ดขาดชัดเจนไม่เกรงใจกิเลสของใคร ธรรมของท่านจึงสามารถกระแทกจิตและชูดกิเลสของเราให้กระเทาะร่อนออกมากน้อยตามลำดับ นับเป็นบุญ

วาทนาที่มีโอกาสได้สดับและศึกษาแนวคำสอนอันแจ่มตรงถึงจิตอันเคยหมักหมมสะสมกิเลสมาเนิ่นช้านี้ ให้เกิดความละอายชั่วกลัวบาปและเบื่อหน่ายในวัฏฏะ กลับใจหันมาขัดเกลาพัฒนาจิตกันอย่างรีบเร่ง

เนื่องในงานแสดงธรรม-ปฏิบัติธรรม เป็นธรรมทาน ครั้งที่ ๓๒ ซึ่งชมรมกัลยาณธรรมได้รับความเมตตาจากพระอาจารย์วิชัย กัมมสุทฺธ มาเป็นหนึ่งในองค์บรรยายธรรม และพระอาจารย์เมตตาตามอบต้นฉบับเรียบเรียงคำเทศนาของท่าน มารวมเล่มจัดพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน โดยชมรมฯ ได้รับความเมตตาจาก คุณเมตตา อุทกะพันธุ์ และ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) อนุเคราะห์กระดาษและจัดพิมพ์ให้เป็นธรรมทาน ขอกราบนมัสการขอบพระคุณในเมตตาของพระอาจารย์เป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณ คุณเมตตา อุทกะพันธุ์ และ บ.อมรินทร์พริ้นติ้งฯ และขอขอบคุณทีมงานผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้กุศลกิจนี้บรรลุตามความตั้งใจ ชมรมกัลยาณธรรมหวังอย่างยิ่งว่า ธรรมะฉบับโดนใจเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาจิตใจของทุกท่านตามเหตุปัจจัยอันสมควร

กราบขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญทุกท่าน

ทพญ. อัจฉรา กลินสุวรรณ์

ประธานชมรมกัลยาณธรรม

สารบัญ

ไม่สำคัญหมายไปตามสมมติ.....	๑๑
ละทัญญู ละสมมติ.....	๒๑
เตือนตนด้วยความจริง.....	๒๙
การปฏิบัติธรรมไม่ยาก.....	๔๗
พละ ๕.....	๖๕
เพียรเพื่อความจริง.....	๘๑
ประวัติพระอาจารย์วิชัย กัมมสุทฺโธ.....	๘๘

ไม่สำคัญหมาย ไปตามสมมติ

คนที่มาบวชหรือชาวพุทธที่มาปฏิบัติธรรมนั้นนะ เขาหวังอะไร แล้วทำไมต้องมาปฏิบัติธรรม อันนี้เคยพูดอยู่ที่เว็ลด์ลีส์เมื่อหลายปีที่แล้ว มันขึ้นมา ทศนะเหมือนเราต้องทำงาน เมื่อเราต้องทำงาน แต่เราไม่รู้เรื่องงานนั้นเลย ปัญหาจะเกิดไหม พวกเขาเกิดไหม ที่นี้คนมีปัญหาเมื่อต้องทำงาน ไม่รู้เรื่องงานจะทำอย่างไร หือ ใหญ่ (ต้องศึกษา) นั่นละ ก็ต้องศึกษาให้รู้เรื่องงานนั้น จึงจะปฏิบัติงานนั้นได้ถูกต้อง จริงไหม เมื่อเราศึกษาละเอียดเท่าไร ความรู้ความเห็นในงานนั้นถูกต้องมากเท่าไร การประพฤติปฏิบัติต่องานนั้นก็ถูกต้องมากเท่านั้น ผลเป็นอย่างไร ถ้าเราไม่รู้งาน ไม่มีความรู้ในงานนั้น จำเป็นต้องปฏิบัติงาน ผล

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น
๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ (เช้า)

ไม่สำคัญหมายไปตามสมมติ

เป็นอย่างไร งานนั้นก็ปัญหา ทำต่อไม่ได้ใช่ไหม หรือทำก็ ผิดๆ พลาดๆ ปัญหาเกิด เตือดร้อนกันไปหมดในขณะในกลุ่ม นั้น ที่นี้ถ้าเราศึกษาเรื่องงานนั้นถ่องแท้ เราปฏิบัติได้ถูกต้อง ตรงเหตุปัจจัยตรงนั้น ผลเป็นอย่างไร ผลก็คืองานนั้นเรียบร้อย ดี ความเดือดร้อนหรือปัญหาที่จะตามมาก็ไม่มี จริงไหม

ฉันใดฉันนั้น ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมนั้นเหมือนผู้ที่ถูกให้ทำงาน อยู่โดยหนีไม่ได้ด้วย แต่ไม่รู้เรื่องงาน ปัญหาเกิดใหม่ ปัญหาเกิด คืออะไร ก็คือความทุกข์ใจนั่นเอง เมื่อเราอยู่กับกายใจนี้ ต้อง ล้มผัสกับมันอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ตื่นนอนถึงลงนอน เราไม่รู้ไม่เห็น ไม่เข้าใจในเรื่องกายใจตนเอง โดยสมมติว่าตนเอง เราไม่เข้าใจ ในเรื่องของกายใจนี้ตรงตามความเป็นจริง เราจะประพฤติปฏิบัติ ได้ถูกต้องไหม เมื่อประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้อง ผลคืออะไร ผล ก็คือความทุกข์ใจนั่นเอง ที่ทุกข์ใจมันเกิดเพราะอะไร ก็เพราะ ความหลงนั่นเอง คือความไม่รู้แจ้งไม่เห็นความจริงของกายใจนี้ นั่นเอง เมื่อไม่เห็นความจริงของกายใจนี้ ความทุกข์ก็เกิดขึ้น นี้ คือเหตุไฉน การที่ไม่เห็นความจริงของกายใจนี้เขาก็เรียกว่าอะไร เขาเรียกว่าอวิชชา เรียกว่าโมหะนั่นเอง

เหตุนั้นพระพุทธเจ้าตรัสไว้ ใครทำให้เราทุกข์ ไม่มี ท่าน รับสั่งว่าไม่มี มีพระภิกษุไปทูลถามพระองค์ ใครทำให้เราทุกข์ พระเจ้าข้า พระองค์ก็รับสั่งว่าไม่มี เราทำให้เราทุกข์ใช่ไหมพระเจ้า ข้า พระองค์ก็ตรัสรับสั่งว่าไม่มี เขาทำให้เราทุกข์ใช่ไหมพระเจ้าข้า

พระองค์ก็ตรัสว่าไม่มี ทุกข์มีจริงไหมพระเจ้าข้า มี ในเมื่อทุกข์มีจริงทำไมพระองค์ตรัสว่าไม่มีใครทำให้เราทุกข์ ท่านก็รับสั่งว่า เธอตั้งคำถามเรตถาคตผิต เธอต้องตั้งคำถามว่าทุกข์นั้นมีเหตุปัจจัยให้เกิดไหมพระเจ้าข้า เรตถาคตจะตรัสว่ามี อวิชชา ความหลงไม่รู้จริงในเรื่องกายใจตนเองนั่นเอง เป็นเหตุให้ทุกข์เกิด เพราะฉะนั้นจะไปโทษนั่นโทษนี่ ไปพูด คนนั้นทำให้เราทุกข์คนนี้ ทำให้เราทุกข์ คนนั้นพูดอย่างนี้ คนนี้พูดอย่างนั้น คนนั้นทำอย่างนี้ คนนี้ทำอย่างนั้น คนนี้เป็นอย่างนี้ ไม่ถูกใจไม่ถูกความเห็นเรา ทุกอย่างที่พูดมาทั้งหมดคืออะไร คนนั้นไม่ได้ทำให้เราทุกข์เลยนะ ใจความหลงนะ ความหลงต่างหาก ไม่รู้แจ้งรูปนามขั้นที่ ๕ นั้นมันเป็นธาตุ มันไม่มีเราไม่มีเขา เราเขามันสมมติ เราไม่รู้แจ้งความจริงของรูปนามขั้นที่ ๕ ต่างหาก จึงสำคัญผิดไปตามสมมติ นั้น คิดถึงเขา ก็ว่าเขามีในใจเรา คิดถึงเรื่องของเรา คิดถึงความรู้ คิดถึงสัญญา คิดถึงสังขาร คิดถึงรูปนี้ก็ว่ารูปเรา มันรูปเราที่ไหน มันมาจากก้อนธาตุซัดๆ อาหารคาวหวาน เพราะความไม่พิจารณาแยกกายนั้นเอง

เมื่อไม่พิจารณาแยกกายจึงไม่เห็นใจ ก็สำคัญว่าห้วงจดเท้า เป็นของเราเป็นตัวเรา แล้วก็ไปเรียนรู้มา สร้างกฎเกณฑ์เป็นทิวฐิโนใจตนเอง ทิวฐิแปลว่าความเห็น ความเห็นเกิดจากการเรียนรู้ทั้งหมด ถ้าไม่เรียนรู้ในสิ่งใดจะมีความเห็นในสิ่งนั้นไหม มีไหม หลี ความเห็นเกิดจากการเรียนรู้ทั้งหมดนะ ความเห็นมันเป็น

ไม่สำคัญหมายไปตามสมมติ

สิ่งสมมติภายนอกหมด ในความรู้นั้นไม่มีนะ อย่างคิดเรื่องอาหาร คิดถึงการทำอาหาร คิดถึงการปรุงอาหาร ในความคิดมีอาหาร มีการปรุงอาหารใหม่ มีใหม่ มันก็มีแต่ความคิด มีแต่กระแสความรู้ตรงนั้นต่างหาก เกิดแล้วก็ดับอีกใช้ใหม่ นี่เราไม่แจ้งในจุดนี้ต่างหาก **ความไม่มีสติแยกคาย ความไม่ศึกษา ความไม่ใส่ใจในตนเอง เป็นเหตุใจ เป็นเหตุให้ความหลงอวิชชามันครอบงำจิต เมื่อมันครอบงำจิต มันไม่รู้เรื่องกายใจตนเองแล้ว มันก็เกิดทุกข์นั่นเอง ตรงไปตรงมา ท่านเรียกทุกขสังข สมุหยสังข มันเป็นความจริง อยู่กับใครก็เป็นอย่างนี้หมด แล้วไปโทษข้างนอกนี้ น่าละอายแก่ใจใหม่ ที่ไปกล่าวต่อข้างนอกเขา**

๑๔

ถ้าคนมีความยุติธรรมตรงนั้นะ **ทิริโอดตบปะจะเกิด ทิริคือความละอายแก่ใจ โอดตบปะคือการเกรงกลัวต่อบาปกรรมต่อความผิดนั่นเอง เขาจะไม่ทำ ไม่กล้าแม้แต่จะคิดไปโทษคนอื่นนะ** นี่ละคือคนตรง คนตรงนั้นคือตรงต่อสังขธรรม ไม่ใช่ตรงต่อความคิดความเห็นตัวเอง กูคิดอย่างนี้ คนอื่นไม่ตรงตามความคิดกู คนนั้นไม่ตรง กูตรง แต่รู้ใหม่ว่าความคิดความเห็นมันเกิดดับ มันว่างเปล่าหมด เห็นใหม่ เราตรงตรงนั้นใหม่ เราไม่ตรงเลยเพราะเราไม่เห็น เรามีแต่มีเขามีเรา มีเขามีเราอยู่ ไอ้เขาเรามันมีในใจเราจริงใหม่ ไอ้มันไม่จริงนั้นละโกหกหลอกลวงตัวเอง คนที่โกหกหลอกลวงตัวเองจะเป็นคนตรงจริงใหม่ แม้แต่ตัวเองยังหลอกลวงตัวเองโกหกตัวเองได้ แล้วจะบอกตัวเองตรง ก็ยิ่งโกหกตัวเองไปมาก จริงใหม่

นี้ธรรมมันมีความละเอียดนะ ทำไม่ต้องปฏิบัติธรรม ก็
 เพราะอยู่กับกายใจนี้ตั้งแต่ตื่นนอนถึงลงนอน จึงต้องศึกษา
 ให้รู้แจ้งในความจริงของกายใจนี้ จึงจะปฏิบัติกับกายใจนี้ได้
 ถูกต้อง การปฏิบัติได้ถูกต้อง ผลคือความไม่ทุกข์นั่นเอง การ
 ปฏิบัติไม่ถูกต้องด้วยความรู้ความเห็นที่ผิด เรียกว่ามิจฉาทิฎฐิ
 หรือโมหะอวิชชา ผลก็คือทุกข์นั่นเอง เขาเรียกทุกข์สัง สมุทย-
 สัง การศึกษาหาความจริง ในมุมหนึ่งท่านเรียกว่าสิกขา ๓ สิกขา
 แปลว่าการศึกษา ศึกษาหาความจริง ท่านก็บัญญัติออกไปเป็น
 สีสสิกขา จิตตสิกขา ปัญญาสิกขานั้นเอง ศึกษาหาความจริง
 ในกายใจในสมมติตรงนี้ หรือจะพูดอีกมุมหนึ่งก็คือมรรค ๘
 นั่นเอง สัมมาทิฎฐิ สัมมาสังกัปปะ เห็นชอบ ดำริชอบ สัมมา
 วายามะ เพียรชอบ สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ สัมมาสมาธิ ตั้งมั่น
 ชอบต่อสังขารคือความจริง ตั้งมั่นต่อความพันทุกข์ ตั้งมั่นที่
 จะหาความจริง จึงเรียกว่าสัมมาสมาธิ จึงมีสัมมาวาจา พูดชอบ
 สัมมากัมมันตะ การงานชอบ สัมมาอาชีวะ คือเลี้ยงชีพชอบ

๑๕

เพราะฉะนั้นสิกขา ๓ มรรค ๘ มันก็เรื่องเดียวกันคือ
 มรรคสัง คือการศึกษาในกายใจเพื่อพ้นทุกข์นั่นเอง ผลคือ
 นิโรธสัง คือความพ้นทุกข์ในใจเรานั้นเอง นี่ทำไม่ต้องปฏิบัติ
 ธรรม เพราะเราอยู่กับกายใจนี้ เราไม่รู้แจ้งในกายใจนี้ เมื่อ
 ไม่รู้แจ้งในกายใจนี้ ก็ต้องศึกษา นั่นละคือเหตุผล เพราะฉะนั้น
ใครบอกว่าโลกกับธรรมมันแยกกัน เอาทางโลกให้ที่สุด เอา

ทางธรรมให้ที่สุด คนนั้นเป็นมิจฉาทิฏฐิ เพราะโลกกับธรรม
มันอยู่ในกายใจใหม่ แล้วมันมีความทุกข์ใหม่ ธรรมะคือวิชา
ที่พ้นจากกองทุกข์ต่างหาก วิชาที่จะนำไปสู่ความพ้นจากกองทุกข์
เมื่อคุณมีทุกข์ คุณก็ต้องศึกษาหาความรู้ทางธรรมะนั้นเอง
เพื่อนำไปสู่ความพ้นทุกข์ เพราะฉะนั้นสิ่งที่พูดออกไปทั้งหมด
เป็นมิจฉาทิฏฐิหมด ความหลงไม่รู้แจ้งในกายใจตนเอง ไม่รู้
ในสมมติ เหตุฉะนั้นเวลาความรู้มันเกิดขึ้นในใจนะ เวลามันกิน
มันก็สำคัญว่าเรากิน มันรัก มันก็สำคัญว่าเรารัก มันชัง มันก็
สำคัญว่าเราชัง ไข้ใหม่ มันโกรธ มันก็สำคัญว่าเราโกรธ ไข้ใหม่
ละ ดูให้ดี มันรู้ถึงภายนอก มันก็สำคัญว่าภายนอกนั้นมีอยู่จริง
มันไม่เห็นว่าเป็นใจมันไม่มีภายนอกเลย

ฉันจึงทักนะให้ฟัง เหมือนลิเวอร์พูล ถ้าลิเวอร์พูลมีอยู่
ในใจเราจริง สนามลิเวอร์พูลมันใหญ่กว่าตัวเรา มันบรรจุในใจเรา
ใจเรากายเราต้องระเบิดไหม เพราะสนามมันใหญ่กว่ากายเรา
หนังอันนี้จะหุ้มมันอยู่ไหม นั่นละเป็นข้อเทียบเคียง เป็น
ข้อสังเกต เป็นจุดจับเท็จความหลงนั่นเอง ว่ามันไม่มีอยู่จริง มัน
ก็คือสมมติในใจนั่นเอง ลิเวอร์พูลเป็นสมมติ เป็นสัญญาสังขาร
อันหนึ่ง เป็นความรู้อันหนึ่งในใจนั่นเอง เราไปสำคัญผิดหลง
อยู่ในความรู้ตรงนี้ คือสมมติ นี่ท่านจึงเรียกว่าสำคัญมั่นหมาย
ไป ไม่รู้แจ้งในสมมติปรมาตถ์ในใจตนเอง พอกินก็ว่าเรากิน มัน
สำคัญว่าเรากิน ไข้ใหม่ พอรู้เรื่องนั้นมันก็สำคัญว่าเรารู้เรื่องนั้น

พอเวทนาทุกข์ก็สำคัญว่าเราทุกข์ พอสุขก็สำคัญว่าเราสุขใช่ไหม
จริงไหม แต่มันไม่เห็นว่ามันไม่มีเรามีเขาในสุขในทุกข์ มันแค่
เวทนาขั้นนี้ แค่อสัญญาขั้นนี้ แค่วิญญาณขั้นนี้ แคเวทนาขั้นนี้
เพราะอะไร เพราะสติไม่แยบคายในกายใจตนเอง นี่มัน
สำคัญหมด เวลามันรู้อะไรขึ้นมามันก็สำคัญในความรู้เป็น
อย่างนั้นเป็นจริงเป็นจัง แต่ถ้าพูดตามธรรมแล้วคว่ำลมหว่า
แล้ง เพราะมันไม่มีอยู่จริง มันเป็นสมมติเฉยๆ

เหตุนี้ผู้มาปฏิบัติธรรม พุทธบริษัททั้ง ๔ ผู้ใส่ใจหา
ความพ้นทุกข์ในกายใจ ต้องตั้งสติดูให้ดี **ทำไมต้องฝึกสติ**
ทำไมต้องฝึกสมาธิ ก็เพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ตัวปัญญามันออกมา
ก้าวเดิน **ทำไมต้องฝึกตัวปัญญา** เพื่อความรู้แจ้งในกายใจนี้
ทำไมต้องรู้แจ้งในกายใจนี้ ก็เพื่อความพ้นทุกข์คือความ
ไม่หลงในกายใจนี้ ผลคือความพ้นทุกข์นั่นเอง เหตุนี้แหละ
ที่เราโวยวายกันทั้งหมด มันสุขหรือมันทุกข์ ทุกข์ แล้วใครทำให้
ทุกข์ละ อวิชชาทำให้ทุกข์ทำไมไม่โทษให้ถูกตัว ไปโทษคนนั้น
คนนั้นมันสมมติหมด คนนั้นคนนี้ไม่มีอยู่ในใจนะ เราหลง
ภาพในใจเราหมด เหตุนี้ในรูปแบบาน ๔ ท่านเอารูปเป็น
อารมณ์ จริงไหม รูปนั้นละเขาเรียกรูปสัญญา ไม่ใช่รูปภายนอก
นะ แม้แต่รูปภายนอก แต่ความรู้ตรงนั้นมันเป็นรูปสัญญา เป็น
สัญญารูป เป็นนามธรรม เมื่อเอารูปเป็นอารมณ์ เมื่อจะก้าวสู่
อรุปฌานต้องเพิกรูปไป เมื่อเพิกรูปจึงเห็นว่ารูปมันไม่มีอยู่จริง

ไม่สำคัญหมายไปตามสมมติ

รูปข้างนอกมันไม่มีอยู่จริง จึงเข้าสู่รูปฌาน เมื่อเข้าสู่รูปฌาน จึงรู้ว่า ความรู้ทั้งหมด เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณทั้งหมด มันเป็นนามธรรมอันหนึ่ง มันเกิดตามเหตุปัจจัย มันไม่ใช่ของเรา มันจึงไม่มีตัวเราอีก จึงต้องเพิกทั้งรูปทั้งนามหมด เขาเรียกว่าละรูปฌาน อรูปฌาน หรือเรียกว่ารูปปราคะ อรูปปราคะ พระอรหันต์ต้องละทั้ง ๒ ส่วนนี้ ละมานะ ละอุทธัจจะ ละอวิชชานั้นเอง นี่เป็นสังโยชน์เบื้องสูงของพระอนาคาฯ ที่ยัง ละไม่ได้ พระอรหันต์ละได้หมด ต้องรู้แจ้งในรูป รู้แจ้งในอรูปไป

๑๘

เมื่อมีรูปคนนั้นคนนี้ในใจ ก็สำคัญว่ามีอยู่จริงใช่ไหม มีเรื่องราวคนนั้นคนนี้ พอถูกกับความเห็นตัวเอง เข้าได้กับความเห็นตัวเอง ก็ยินดีใช่ไหม ไม่เข้าได้กับความเห็นตัวเองก็ยินร้ายใช่ไหม แล้วก็โทษข้างนอกเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่รู้ว่ามันเป็นสมมติอันหนึ่งในใจเฉยๆ นี่รูปต้องเพิก เมื่อเพิกรูปก็เหลืออรูป คือเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แต่สัญญานี้เป็นสัญญานาม สัญญานามก็ไม่มีเราอีก ทุกข์สุขไปตามเหตุปัจจัยอีก ความจำในทุกข์ในสุขก็ไปตามเหตุปัจจัยอีก ความรู้ก็ไปตามเหตุปัจจัยอีก ไม่มีเราอยู่ในนั้น ไม่มีเราก็ไม่สำคัญในอรูปนั้นเอง ความไม่สำคัญในอรูป ในรูป ก็คือ อวิชชามันดับนั่นเอง

นี่วันนี้พูดให้ฟัง เหตุนั้นเร็วที่สุดเลย เวลาอะไรเกิดขึ้นในใจ ให้ตั้งสติให้มั่นคง ตั้งสมาธิให้มั่นคงที่จะหาความจริงวิจัยเข้าไป ถ้ามันหลงสำคัญความรู้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เป็น

เราเป็นเขา ให้รู้เท่าทันมันว่ามันหลง อย่าตามมัน วิจัยซีมัน เป็นจริงไหมมันมีจริงไหม ถ้าไม่สำคัญหมายมันบออย่าเข้าเท่าทันมันเรื่อยเข้า มันจะไปเจอแหว่งความว่างหมด ว่างจากของกู ว่างจากตัวกู นี่จึงเป็นคนที่ตรง เป็นคนตรงคนจริง ไอ้ที่พูดมาทั้งหมดนะมันไม่ตรงมันไม่จริง ในโลกนี้พูดโกหกกันทุกคนนะ โลกนี้นะพูดโกหกหลอกลวงกันตลอดนะ ไม่เคยพูดความจริง ความจริงโดยปรมาตฺถ์ มันไม่มีสิ่งที่เราพูดทั้งหมดมันเป็นสมมติหมด เพราะฉะนั้นถ้าเอาความจริงโดยปรมาตฺถ์มาพูดแล้ว โลกนี้หลอกลวงกันตลอด

วันนี้ก็แนะนำสั้นๆ เอาไปขบคิดดูซิ นี่พระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ ไม่สำคัญหมายเป็นธรรมของพระอรหันต์ ไม่ควรสำคัญหมายเป็นธรรมของพระเสขะที่ยังศึกษาอยู่ คือพระโสดาข สกิทาคาข อนาคาข สำคัญหมายเป็นธรรมของปุถุชน คืออวิชชานั้นเอง ก็แนะนำให้ฟัง ไปอ่านได้ในมูลปริยายสูตร เอ้า พอแล้ว พูดให้ฟังแค่นี้ เข้าใจยังหลงพี่ หือ มนตรี จะไปเอาอะไร **อยากพ้นทุกข์** อยากนิพพานจะเอาอะไร ไปหาข้างนอกมันจะเจอหรือหาภายในสิ ข้างนอกที่ทำทั้งหมดนะ มันทำกิจสงฆ์ต่างหาก คนใจสูงก็ทำเพื่อเสียสละหมด จะทุกข์จะยากเขาก็เสียสละหมด เขาทำให้ เขาไม่เอา ไม่เอาเมื่อไหร่ก็คือไม่เอาเราเข้าไปในนั้นก็หัดละสมมติในใจ เข้าใจยังละ หือ ละเราละเขาในใจนั่นเอง **ละความสำคัญหมายนั่นเอง** พูดให้ตรงๆ เอ้า พอแล้ว ■

ละกัณฐิ ละสมมติ

วันนี้เป็นวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๓ พระพุทธเจ้าตรัสไว้
ภารา หะเว ปัญจักขันธา ปัญจขันท์ทั้งหลายเป็นภาระจริง ๆ
ภาระหาโร จะ ปุคคะโล แต่บุคคลก็ยังยึดถือภาระไว้ ภารา
ทานัง ทุกขัง โลเก แท้จริงการยึดภาระไว้เป็นความทุกข์ในโลก
อันนี้ท่านก็บอกตรงๆ ว่า ทุกข์นั้นะเกิดจากอุปาทานในขันท์ ๕
นั่นเอง ขันท์ ๕ หรือปัญจขันท์นั้นก็คือ รูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ วิญญาณนั้นก็แยกเป็นอีก ๖ คือ จักขุ-
วิญญาณ โสทวิญญาณ ฆานวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ กาย-
วิญญาณ และมโนวิญญาณ วิญญาณนั้นเกิดขึ้นได้เมื่ออายตนะ
ภายนอก คือ รูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะและกัธรรมารมณ
สัมผัสอายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เหตุอัน
วิญญาณ ๖ นี้มีเหตุเป็นแดนเกิด คืออายตนะภายนอก

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น
๑๙ กันยายน ๒๕๕๓ (เช้า)

สัมผัสสอยตนะภายใน จึงเกิดวิญญาณ ๖ เกิดขึ้น สิ่งใด
มีเหตุมีปัจจัยทำให้เกิดขึ้น เมื่อเหตุขึ้นดับ ผลนั้นก็ดับ สิ่งใด
มีเหตุมีปัจจัยเกิดขึ้น สิ่งนั้นไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่
ตัวตนของเรา

ที่นี้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ตรัสไว้อีก อะตัตถัง นานวาอะเมยยะ
นปปะฏิกังเฆ อะนาคะตัง ผู้มีปัญญาไม่ควรทำสิ่งที่ล่วงไปแล้ว
ให้มาตามในจิต ไม่ควรพึงหวังสิ่งที่ยังมาไม่ถึง เพราะสิ่งใดล่วง
ไปแล้วก็พ้นไปแล้ว ไม่มีนั่นเอง ดับไปหมด สิ่งที่ยังมาไม่ถึงก็ยังไม่
ประกอบ ก็คือไม่มีนั่นเอง ผู้มีปัญญาควรทำปัจจุบันให้แจ้งชัด
อันไม่อ่อนแอไม่คลอนแคลน เป็นผู้มีราตรีเดียวอันเจริญจะ
นี้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็สอนอีก ให้อยู่ที่ปัจจุบันธรรมนั่นเอง
ให้มีสติตั้งมั่นที่ปัจจุบัน สมาธิตั้งมั่นที่ปัจจุบัน ปัญญาตั้งมั่นที่
ปัจจุบันนั่นเอง ไม่ให้เข้าไปสู่ออดีตหรืออนาคต เพราะอดีตพ้นไป
แล้วไม่มีแล้ว เมื่อระลึกขึ้นมามันก็แค่สัญญา เมื่อยินดียินร้าย
คือหลงในสัญญานั้น ก็ย่อมเกิดความยินดีเมื่อสัญญานั้นชอบใจ
เกิดความยินร้ายเมื่อสัญญานั้นไม่ชอบใจ จริงๆ แล้วสัญญาก็
แค่ขั้นธอันหนึ่ง ที่หมายที่จำให้จิตรู้เฉยๆ แต่ที่ชอบใจไม่ชอบใจ
เพราะสมมติที่อาศัยสัญญานั้นเกิด หรือเรื่องราวนั่นเอง

เหตุนี้เมื่อจิตเมื่อสติไม่อยู่ที่ปัจจุบันธรรม จึงหลงเข้าไป
ในเรื่องราวคือสมมตินั่นเอง จึงไม่เห็นวักซ์ ๕ นั้นเป็นภาวะ
อุปาทานในวักซ์ ๕ เป็นตัวทุกข์ เพราะเมื่อไม่อยู่ปัจจุบัน จึงไป

อยู่ในอดีต ไปอยู่ในอนาคต ในเรื่องราวนั่นเอง มาอยู่ในเรื่องราว
 ในสมมติตรงนั้น เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นตัวตน เป็นเรา เขา
 จึงเป็นเรื่องราวเกิดขึ้น ไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะจริงหรือไม่จริง
 เรื่องราวนั้นเกิดแล้วก็ดับไปหมด มันไม่มีอยู่จริงในขณะที่จิตรู้
 นั้น มันมีแค่สัญญาขันธ์ ที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไปตามเหตุตาม
 ปัจจัยนั่นเอง **เหตุนั้นเมื่อสติ ความเพียร สมภาวิ** **ไม่ตั้งมั่น ไม่**
อยู่ที่ปัจจุบัน ปัญญาอ่อนไม่เห็นแจ้งในขันธ์ ๕ คือสัญญาขันธ์
นั่นเอง เหตุนั้นสมมติจึงก่อเกิดให้จิตนั้นหลงไปตามสมมติ
 ไม่เห็นความจริงว่าสัญญาอนิจจัง สัญญาอนัตตา ว่างจากของเรา
 ว่างจากเรา ว่างจากตัวตนของเรา สังขารอนิจจา สังขารอนัตตา
 สังขารคือความคิด ว่างจากของเรา ว่างจากเรา ว่างจากตัวตน
 ของเรา วิญญาณอนิจจัง วิญญาณอนัตตา ความรู้นั้นว่างจาก
 ของเรา ว่างจากเรา ว่างจากตัวตนของเรา เพราะอะไรจึงไม่เห็น
 เพราะไม่มีสติที่ปัจจุบันธรรม หลงอยู่ในสมมติหมด ก่อเกิดเป็น
 ทิฏฐิความเห็น หลงอยู่ในทิฏฐินั่นเอง

เหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ ตัณหาทิฏฐิมานะ
 เป็นธรรมที่เนิ่นช้า เราตถาคตไม่มีตัณหาทิฏฐิมานะ เธอทั้ง
 หลายจงเจริญธรรมที่ไม่เนิ่นช้า จงละธรรมที่เนิ่นช้าเถิด นี่เป็น
 อนุศาสนียะคำสอนของเราตถาคต ที่โลกวุ่นวายทั้งหมดก็เพราะ
 หลงสมมติ สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ
 อยู่ที่ปัจจุบันธรรมคือกายใจนั่นเอง **เมื่อไม่มีสติสมาธิอยู่ที่**

ปัจจุบัน จึงไม่เห็นความคิดที่ก่อเกิดขึ้นมาเป็นสมมติหมด จึงหลงอยู่ในความคิดเหล่านั้น เรื่องที่ดีก็ยินดีไป เรื่องที่คิดว่าไม่ดีก็ยินร้ายไป หมุนอยู่อย่างนั้น สิ่งใดที่คิดว่าดีก็อยากจะรักษาไว้ สิ่งใดไม่ดีก็จะทำลาย จิตนั้นจึงไม่ถึงซึ่งความเป็นกลาง หมุนซ้ายหมุนขวาอยู่ตลอด เพราะอะไร เพราะความหลง ความรู้ไม่จริงนั่นเอง ไม่เห็นแจ้งในสมมติและขันธ ๕ นั่นเอง

เหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ การไม่วิวาทะ การสามัคคีกัน เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ เหตุใดพระองค์จึงตรัสเช่นนั้น เพราะการวิวาทะเกิดขึ้นเพราะเหตุแห่งทิฏฐิ คือความเห็นที่ไม่ตรงกัน เมื่อเห็นไม่ตรงกันจึงเกิดวิวาทะขัดแย้งกัน เมื่อขัดแย้งกันจึงเบียดเบียนกัน เมื่อเบียดเบียนกันจึงก่อเวรซึ่งกันและกัน เหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าได้สอนที่ฆนชะ สิ่งทั้งหลายไม่คู่ควรแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่พอใจทั้งสิ้น ที่ฆนชะได้กล่าวกับพระผู้มีพระภาคเจ้าเช่นนั้น พระองค์จึงตรัสว่า อย่างนั้นทิฏฐิคือความเห็นตรงนี้ของเธอ เธอก็ต้องไม่พอใจด้วยสิ นี่คือสอนมาตรฐาน รังเกียจภายนอกแต่ไม่รังเกียจทิฏฐิ ชอบทิฏฐิ นี้คือความไม่เป็นกลางแห่งจิต ที่ฆนชะจึงได้สติ

๒๔

พระผู้มีพระภาคเจ้ายังสอนอีกว่า ในโลกนี้มีทิฏฐิอยู่ ๓ จำพวก พวกที่ ๑ มีความเห็นว่า สิ่งทั้งหลายไม่คู่ควรแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่พอใจทั้งสิ้น พวกที่ ๒ มีความเห็นว่า สิ่งทั้งหลาย

คู่ควรแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าชอบใจทั้งสิ้น พวกที่ ๓ มีความเห็นว่า
 สิ่งใดคู่ควรแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าชอบใจ สิ่งใดไม่คู่ควรแก่ข้าพเจ้า
 ข้าพเจ้าไม่ชอบใจ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสต่อไปว่า บุคคลใด
 ยึดถือทิฏฐิใดทิฏฐิหนึ่งไว้ ย่อมขัดแย้งกับอีกสองทิฏฐิ เมื่อขัด
 แย้งย่อมเกิดวิวาทะ เกิดการทะเลาะวิวาท เกิดการไม่สามัคคีกัน
 เมื่อเกิดการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น ย่อมเบียดเบียนซึ่งกันและกัน
 เมื่อเบียดเบียนซึ่งกันและกันย่อมก่อเวร ผู้มีปัญญาเมื่อเห็นเช่นนี้
 จึงละทิฏฐิที่ตนเองถือไว้ จึงละทิฏฐิที่ตนเองถือไว้แล้วไม่ยึด
 ทิฏฐิอื่นอีกด้วย โลกจะมีความเห็นอย่างไร ก็อาศัยไปอย่างนั้น
 ไม่ขัดแย้งกับผู้ใด พระสารีบุตรได้ฟังพระผู้มีพระภาคเจ้าแสดง
 ธรรมต่อที่ฉนชะ พระสารีบุตรเมื่อใช้สติฟังตามเนื้อความแห่ง
 ธรรมนั้นจึงทำลายอาสวะกิเลสหมด สำเร็จเป็นพระอรหันต์
 ที่ฉนชะได้สำเร็จเป็นพระโสดาฯ

นี่เป็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้ว **เหตุ**นั้นทิฏฐิความเห็นจึง
ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ถ้ายึดมั่นถือมั่นในทิฏฐิก็คือหลงสมมติ
นั่นเอง ไม่เห็นซึ่งเหตุแห่งทิฏฐิคือสัญญาสังขารนั่นเอง แล้วก็
วิญญาณนั่นเองจึงรู้ทิฏฐินั้น จึงไม่เห็นว่าเป็นสัญญาอนิจจา สัญญา
 อนัตตา สังขารอนิจจา สังขารอนัตตา วิญญาณังอนิจจัง
 วิญญาณังอนัตตา จึงไม่เห็นว่าเป็นแต่สมมติในเรื่องราวเหล่านั้น
 ก็เป็นเรื่องของรูป ของรูปทั้งหมด ไม่ว่าสัตว์บุคคลตัวตนเราเขา
 ก็เรื่องของรูปทั้งหมด เรื่องที่มีอยู่ในโลกนี้ทั้งหมด สิ่งใดที่มีอยู่

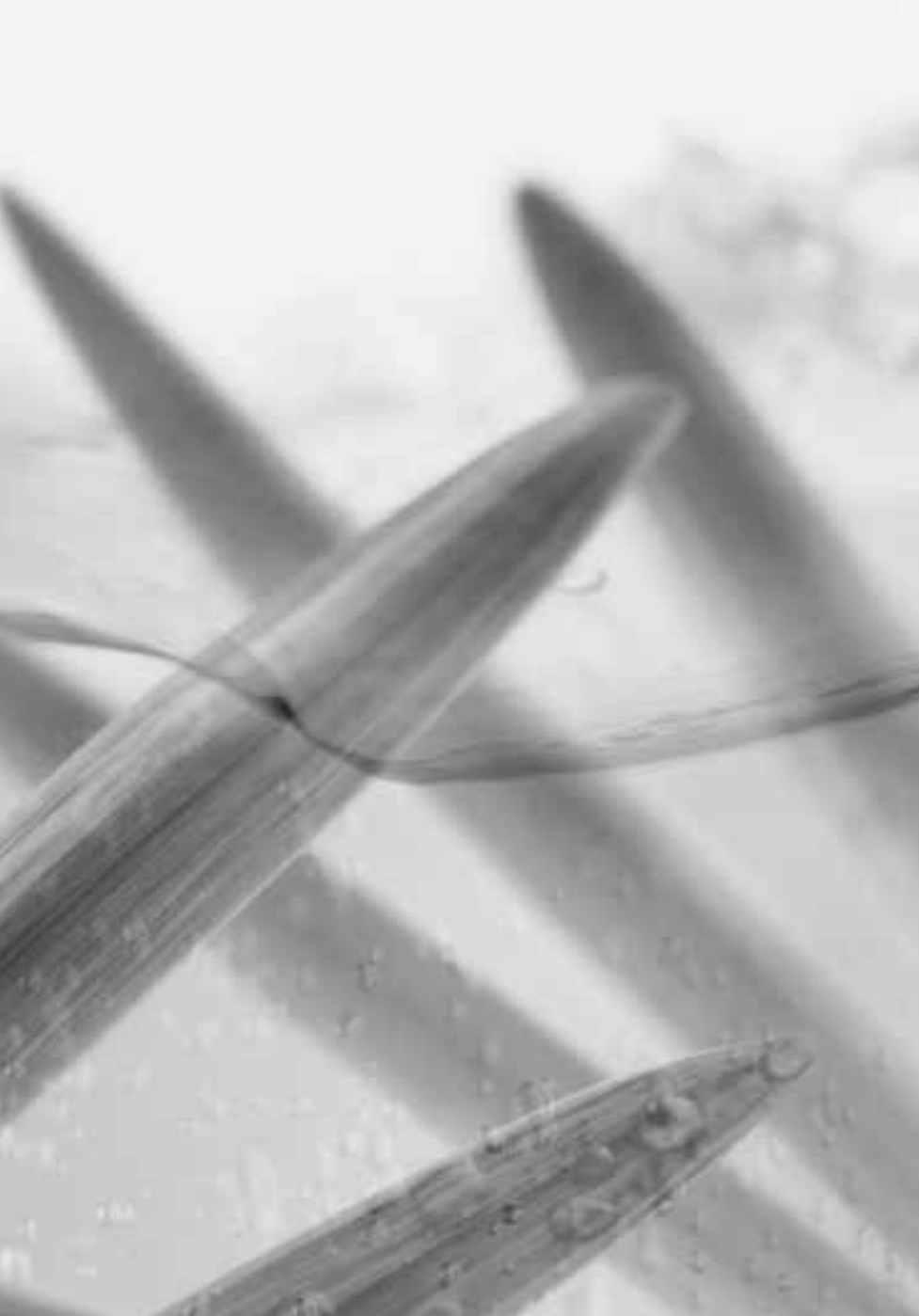
ในนี้ อยู่ในโลกรนี้ รูปเหมือนกัน เป็นสิ่งที่มีปัจจัยปรุงแต่ง เขาเรียกว่าสังขตธรรม ธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่ง สิ่งใดที่มีปัจจัยปรุงแต่ง สิ่งนั้นไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา จึงไม่เห็นว่าเป็นเรา แม้แต่รูปในความรู้นั้นก็ไม่มีอยู่จริง เป็นแค่สัญญาหมายให้จิตรู้เท่านั้น

เหตุนี้เมื่อเราเข้าไปยุ่งไปเกี่ยวข้องไปยึดไปถือทิฏฐิไว้ จึงหลงอยู่ในสมมตินั้น ไม่เห็นว่า ภาวะ หะเว ปัญจกัซฐา ปัญจขันธ์ทั้งหลาย คือขันธ์ ๕ เป็นภาวะจริงๆ ภาวะหาไร จะบุคคลใด แต่บุคคลก็ยังยึดถือภาวะไว้ เพราะไม่เห็นแจ้งนั่นเอง การยึดถือภาวะนั้นเป็นทุกขในโลก นี้เป็นอนุศาสนียะคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อเราได้ยินได้ฟัง ให้พยายามเจริญสติให้มาก ให้มีสติตั้งมั่นอยู่ที่ปัจจุบันธรรม อยู่ที่รูปที่นามนั้น ให้เท่าทันสมมติ สังขารขันธ์ ความคิดนึก สิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา ตั้งสติให้มั่น ตั้งสมาธิให้มั่น เราจึงจะเห็นความจริงของขันธ์ ๕ เมื่อเห็นความจริงของขันธ์ ๕ ความสงบคือสันตีย่อมเกิดขึ้นนั่นเอง จึงมีธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นที่เกาะ การเจริญตั้งมั่นเช่นนี้ จึงมีตนเป็นที่พึ่ง มีตนเป็นที่เกาะ ก็ขอแนะนำแต่เพียงย่อๆ เพียงนี้ ■

.....

“เพราะสติไม่แยกกายในกายใจตนเอง นี่มันสำคัญ
หมด เวลามันรู้อะไรขึ้นมามันก็สำคัญในความรู้เป็น
อย่างนั้นเป็นจริงเป็นจัง แต่ถ้าพูดตามธรรมแล้วคว่ำ
ลมคว่ำแล้ง เพราะมันไม่มีอยู่จริง มันเป็นสมมติเฉยๆ”

.....

เตือนตนด้วยความจริง

ปฏิบัติธรรมนะ บอกอยู่แล้ว รู้ไม่ใช่เพื่อยินดียินร้ายนะ พุด
มาผิดหมดเลย มันเร็ว ความคิดความเห็นมันเร็วมาก พอพุด
ออกไปแต่ละประโยคนะมันผิดหมด เมื่อมันยินร้ายเกิดมันก็พุด
ผิดหมด แล้วมันจะเห็นบุญบาปตรงไหน ไม่มีเลย มีแต่ตัวเขา
ตัวเรา พุดผิดหมดเลย พุดแล้วมันเป็นวัฏจักรหมด พุดไป
แล้วเป็นวัฏจักรหมด แคนางภิกษุณีนี้ โยมใช้นางภิกษุณีหยิบ
เครื่องประดับ นางไม่หยิบให้ก็จะไปนรกเพราะโกรธ ถ้าหยิบ
ให้ก็จะเป็นคนใช้เขาตลอดชาติ สุดท้ายก็ได้มาเป็นคนใช้ เกิดมา
เป็นนางขุชชุตตราหลังค่อม ทำอะไรตั้งสติสิ รู้ไม่ใช่เพื่อยินดี
ยินร้าย รู้เพื่อให้รู้เหตุปัจจัย ตัวนิพพานตัวนั้นไม่เอา ตัวสมมติที่
มันไม่ต้องอาศัยอะไรไม่เอา แค่มีสัญญาหมายรู้แค่นั้น ระลึกอยู่

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น
๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ (เช้า)

แค่นั้นไม่เอา พุดแต่ละประโยคมันเป็นนิสัยเป็นความเห็น พุดแต่ละคำแต่ละประโยคมันเป็นอึดตายอยู่ตลอด เป็นมิจฉาทิฏฐิ เป็นความเห็นผิดตลอด ไม่พิจารณา

ไม่นั้นพระพุทธเจ้าจะบอกโมฆราช “เธอจงมีสติทุกเมื่อ สติทุกเมื่อคือระลึก ให้มองดูโลกนี้เป็นของว่างเปล่า ถอนอิตตานุกิฏฐิ ความเห็นว่าเป็นของกุฏตัวกุทุกเมื่อเถอะ มัจจุราชจะมองไม่เห็นตัวเธอ” เขาให้ไปทำอะไรก็ไปทำสิ ตัวนี้ตัวหน้าที่นะ เขาให้ไปทำอะไรมันหน้าที่แล้วนี้ ไม่ใช่มายินดียินร้าย เพราะพุดไม่ใช่สติ ใช้แต่ความคิดความเห็นความรู้สึก ยินดียินร้าย แล้วพุดอยู่ เตือนสติทุกครั้งเลยเตือนอยู่ตลอด แม้แต่คนไปคนมาก็เตือน อย่าไปยินร้าย อะไรก็อย่ายินร้ายมัน ใช้สติ ปัญญาแก้ปัญหา มันไป ด้วยเมตตาด้วยอะไรไป มันจะตัดตัวโทษะนั้นนะ แค่ความเห็นตัวนี้ เราตั้งไว้มันเป็นส่วนโทษ แล้วนี้ ตัวส่วนโทษนะมันละตัวตณหานะ ธรรมคู่ปรับตณหานะ ไม่อย่างนั้นหลงตาประสิทธิ์จะเขียนไว้เธอ นกน้อยทำรัง แต่พอตัว สันโดษไม่ดินรน เขียนไว้ทำอะไร

คำว่าสันโดษไม่ดินรนก็พุดให้ฟังอยู่แล้ว เราไม่ได้ยินดีที่จะไปกระทำ เราไม่ได้ยินร้าย อะไรจะมา มันมาของมันเอง เรากียินดีทำตามเหตุปัจจัย นั่นเราไม่ได้ดินรน ถ้าเราดินรนไปแสวงหา ตัวนั้นมันเป็นตณหา มันจึงไม่ใช่สันโดษ แต่เมื่อไม่ดินรนมันมา สภาวะธรรมมันมา เราก้ทำไปตามสภาวะธรรม

นั่นล่ะเรียกว่าสันโดษ เขาจึงบัญญัติว่ายินดีพอใจในที่มันได้มา
ไปมาเอง ไม่ได้แสวงหาดีนรน มันเป็นตัวหนาถ้าดีนรนไป แก้ให้
ทุกอย่างหมดเลย แก้ความเห็นผิดให้ตั้งเข้าสู่คำว่าสันโดษ

เพราะนั้นในกถาวัตถุ ๑๐ ประการ ในนาถกรณธรรม
๑๐ ประการ พระพุทธเจ้าตรัสทำไม สันโดษธรรมพันทุกขณะ
สันโดษนี้ รู้ใหม่ตัวตถะมันตัวทุกขณะ **ถ้าละตัณหาได้เด็ดขาด**
นั่นล่ะพันทุกข์แล้วนะ เป็นสมุจเฉทแล้วนะ แล้วไม่เอา ฉันแก้
ให้ทุกอย่างเลย มันพูดออกบิ๊บบันเป็นสมมติ เป็นสัตว์บุคคล
ครอบงำทันทีเลย แล้วมันจะเห็นสูญญตาตรงไหน มันไม่มีเรา
ไม่มีเขาเลย มันว่างตั้งแต่ทุกขณะเลย แม้แต่พูดออกไปมันก็ว่าง
ที่นั่นมันมีของกุตัวกูอยู่สิ มันมีความหลง อุบาทาน

เมื่อวานก็ยกตัวอย่างให้ฟัง มันคิดแบบนั้น มันคิดด้วย
ความเป็นของกุตัวกูมันจึงทุกข์ แล้วมันก็มาโทษเราว่าเราทำให้
มันทุกข์ มันก็เลยไม่ตรงประเด็น พูดอะไรทุกอย่าง ฉันพูดนี้
พูดให้ฟังซะ **จะเอาธรรมะหรือเอากิเลส ถ้าเอากิเลส เอาของ**
กุตัวกูไป ถ้าเอาธรรมะ ก็เห็นโลกมันเป็นของว่างเปล่า เคารพ
พระพุทธเจ้า งานทุกอย่างมันฝึกเราตลอดเลย มันฝึกเราให้
เราละวางตัวตนนั่นเอง ทำให้ไม่รู้จักใช้โอกาสตรงนั้น กลับมา
อันนั้นอันนี้ มันเรื่องหยุมหยุมเรื่องไร้สาระเลย นี่เราแนะ
ทุกอย่างเลยให้เกิดปัญญา เอาปัญญาไปแก้ปัญหาในใจ แล้ว
ไม่สำรวมระวังเลย มันอะไรละ พอไม่พอใจมันยินร้ายจึงบอก

นิสัยยिनร้ายหัดละซะ อย่าไปตั้งเพื่อยินดียिनร้าย ถ้าตั้งยินดี ยินร้ายมันมีตัวตลอด แคะระลึกตรงนี้ ทำอย่างนี้ได้ทุกขณะ มันนิพพานแล้วไม่เอาเหรอ

ฉันเอาออกมาต่อต้านให้ จึงเอาขึ้นมาพูด **“รู้ไม่ใช่เพื่อยินดี ยินร้าย รู้ให้รู้เหตุปัจจัย ให้ปฏิบัติให้เหมาะสมตามเหตุปัจจัย ตรงปัจจุบันนั้นสภาวะธรรมนั้น”** เอาขึ้นมาพูดเพื่ออะไร เพื่อเตือนสติ ถ้าเราจำแค่ตรงนี้ไปเท่านั้นละ เตือนสติตัวเองบ่อยๆ เวลา มันจะยिनร้ายขึ้นมา เอานี้ไปต้านมันเรื่อยๆ สติมันก็ทันปัจจุบัน สมาธิมันก็ทันปัจจุบัน ปัญญามันก็ทันปัจจุบัน แล้วมันจะเห็นความว่างที่นี้ แล้วไม่เอา ไปเอาอะไรมาก พูดแต่ละคำให้นี่เอาไปใช้แล้วได้ประโยชน์ทันที มันไม่เอา มันเอาแต่นิสัยเก่าๆ ตัวเอง

มุขดาก็เหมือนกันเอานิสัยขี้นขี้มขี้นขี้มนขี้มนนี้ เอาไปเอาเรื่องนอกมาเป็นอารมณ์หมด ไม่ตั้งสติระลึกดู รู้ไม่ใช่เพื่อยินดียिनร้าย **“แต่ที่ตั้งสติระลึกเตือนตัวเองไว้ แต่ตั้งสัจจะว่าเรา “รู้เพื่อไม่ใช่ยินดียिनร้าย” นี้มันตรงต่อสัจธรรมคือความจริงนี้ ตั้งสัจจะที่ตรงต่อความจริงคือพระนิพพานไม่เอาเหรอ** มันจะวางขันธทุกอย่างออกไปหมดเลย ที่นี้มันจะทำด้วยสติปัญญา ไม่ได้ทำด้วยโลภ โกรธ หลง ไม่ได้ทำด้วยอคติ ทำตามเหตุปัจจัยตามสภาวะธรรมตรงนั้น มันเลยเป็นสันโดษอยู่ในตัวมันหมดเลย มันเลยเป็นธรรมที่ประกอบด้วยสติ สมาธิ ปัญญาอยู่ทุกขณะแล้วไม่เอา มีใครจะมาพูดแบบนี้ เอาจุดใดจุดหนึ่งไปมันก็เป็น

ประโยชน์มหาศาลแล้ว มันเกิดอะไรขึ้น เราต้องดูจิตเราสิ ว่ามันหลงนะ ไม่ใช่เราไปพูด มีกิจกรรมอะไรเป็นปัญหาทุกเรื่องเลย แทนที่จะสงบๆ ไม่รักความสงบเลย

หลวงพ่อบริกรรมตั้งขึ้นมาใจ รักความสะอาดกายใจ ใจใหม่ ข้อหนึ่ง แล้วมีข้อหนึ่งรักความสงบใจใหม่ อีกข้อหนึ่งอะไร อันนั้นก็ขึ้นมาเพื่อเตือนสติให้รู้จัก ถ้าเรารักความสงบเมื่อไหร่ะ มันขึ้นมาปั๊บ มันเป็นไปเพื่อความสงบใหม่ ไม่สงบเราอย่าพูด เราทำไปเลย ทำให้มันสงบ ไปทำหน้าที่เราตามหน้าที่ มันก็คือทำการทำความสงบ ไปมีเสียงนั้นมีความเห็นอย่างนั้น ชัดนั้นฉับแย่งอย่างนี้ นั่นล่ะตัววิญญูมานะ มันยังไม่รู้ตัวอีก มันเลยทำให้เกิดวุ่นวาย ไม่มีอะไรมาใส่ใจเลย ไม่เอาธรรมมาใส่ใจเลย แล้วมันจะไปฟังทำไมธรรมะครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ฟังไปเพื่ออะไร ฟังแล้วไม่เอามาทำ มันจะฟังไปทำไม

๓๓

ฟังธรรมคือเอามาปฏิบัติ ณ ปัจจุบัน ณ เมื่อเสียงกระทบหู รูปกระทบตา กลิ่นกระทบจมูก รสกระทบลิ้น เย็น ร้อน อ่อน แข็งกระทบกาย แม้แต่ธรรมารมณฺ์ คิดนึกปรุงแต่งกระทบใจ เอาธรรมะนั้นนะมาใช้ตรงขณะนั้น ที่มันจะเห็นผิดหรือเห็นถูกออกมา มันมีวิชาหรือมันมีวิชา นั่นล่ะบ่อมันนะ มหาเหตุคือใจ เอาความรู้ที่ท่านให้ ความรู้ของครูบาอาจารย์ทุกอย่างมาใส่ที่ปัจจุบันตรงนั้น

ท่านพุทธทาสจึงพูดไว้ ปัญญาคือการรู้จักเอาความรู้มาใช้ให้ทันปัจจุบันตรงผัสสะตรงนั้น พุดออกไปทุกอย่างพุดเพื่ออะไร พุดเพื่อให้มันรู้ว่าไอ้ที่ถูกมันเป็นอย่างไร สัมมาทิฐิมันเป็นอย่างไร เมื่อรู้แล้วก็ตั้งจิตตั้งเจตนาตัวเองลิ ที่จะละถอนอุปาทานในใจ คือเอาความรู้ที่ท่านให้มันนะไปต่อยอดไปให้มันทันตรงผัสสะที่มันขึ้นมาต่างหาก มันบ่อยเข้าบ่อยเข้ามันตามเหมือนหมาไล่เนื้อ พอมันทันปั๊บ มันจับทันที มันก็หลุดออกไปตรงนั้น การไปทำอย่างนั้นนั่นละคือเดินมรรค จนมันจับกันทันปัจจุบัน มันจับนั่นละ ผลมันออกมา ไม่เดินแล้วมันจะไปได้อย่างไร คิดผิดเห็นผิดหมดเลย พุดเตือนอยู่ เตือนทุกครั้งพุดทุกครั้ง พุดเพื่ออะไร เพื่อเตือนให้สติมันมาทันปัจจุบัน เตือนให้มันทันความคิดความเห็น ท่านคำพุดตัวเอง

แล้วเราไม่มีเจตนาที่จะระมัดระวังสำรวมให้มันทันปัจจุบัน แล้วมันจะได้อะไรปฏิบัติธรรม มันก็ได้รูปแบบละมาเดินจงกรมนั่งสมาธิ มาโชว์เขาอยู่อย่างนั้นนั่นละ มาโกนหัวมาห่มผ้าเหลืองผ้าขาว ภูเป็นนักบวช ภูเป็นผู้มีคุณธรรมสูง แต่ข้างในกลวง ไม่มีอะไรสักอย่างมีแต่เน่าเฟะ คนมันจะเอาจะเดินมันก็ปฏิบัติธรรม นั่งมันก็ปฏิบัติธรรม กินมันก็ปฏิบัติธรรม ทำอะไรก็ปฏิบัติธรรมหมด มันก็เอาความรู้ความเห็นที่ถูกต้องไปใส่มันตลอด ตัวหลอกมันขึ้นมา มันก็ซัดกันอยู่ในใจเรานั้นละ นิมิตาเหตุเวทิมัน เวทิมันอยู่ในใจ เจ้าวัฏจักรก็อยู่ในใจ ผู้จะ

พิชิตมันก็อยู่ในใจ ชัดกันอยู่ในเวทีอยู่ในใจเรานี่ละ ไม่ได้อยู่ข้างนอกหรอก

เดือนทุกครั้งเลยเดือนร้อย อายยืนร้อย อายยืนร้อย ตั้งสติให้ดีสิ แล้วเราก็บอกความจริงด้วยว่า รู้ไม่ใช่เพื่อยินดียืนร้อยนะ ถ้าคนนั้นไม่มีโมหะอวิชชา ความรู้ นั่นเลยเป็นธาตุธรรมชาติเฉยๆ ไม่มียินดียืนร้อยนะ มันชักฟอกจนถึงแม้แต่ความรู้ความเห็นตรงนั้นก็ไม่ยินดียืนร้อยเข้าไปในนั้นเลย เราต้องเดินไปถึงจุดนั้นที่พูดให้ฟัง เมื่อรู้แล้วเห็นแล้วบ๊วกก็ต้องดำเนินต่อจนมันล้างออกหมดเลย ล้างฆราวาสนิสัยไปสู่นิสัยของนักบวช นิสัยของนักบวชคือนิสัยที่ไม่มีอัตตา ไม่มีคามยินดียืนร้อย มันจึงเห็นเป็นความว่างไปหมด สุกญฺตฺตา สุกญฺตฺโต โลกฺเก เห็นโลกนี้เป็นของว่างเปล่าของสุญฺจจากสมมติ สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา มันต้องถึงขั้นที่ชักฟอกจนถึงตรงนั้นหมด มันถึงต้องชักฟอกจิตไปตลอด

ถ้าเราไม่มีจิตไม่มีเจตนาตรงนี้แล้ว ไม่มีทางหรอก ขบวนการชักฟอก ไม่มีขบวนการชักฟอกจิตหรอก เลยเหมือนโยมมัยงแล่นไปหาอยู่ หานั่นหานี่อาจารย์นั้นอาจารย์นี้ดีก็วิ่งไปหา เป็นตันทหาอยู่ตลอด แต่ยังไม่ได้หยุดเพื่อชักฟอกจิตไปสู่ความไม่มีโลภ โกรธ หลง ฉันจึงบอกซีมันตันแล้วนี่ ทำไมฉันจึงว่ามันตัน เพราะมันยึดชั้น ๕ เป็นของกุฏตัวกูเหินแวงแน่ สติ สมาธิ ปัญญา มันไม่เอาเลย มันเอาแต่ชั้น ๕ เป็นของกุฏตัวกู มันไม่มีความเอะใจเลย ไม่มีความเห็นที่จะออกจากชั้น ๕ เลย แค่นี้

ความเห็นจะออกจากชั้นที่ ๕ ยิ่งแทบเป็นแทบตายนะ ปฏิบัตินะเอาเป็นเอาตายกับมันนะ อันนี้ความเห็นที่จะออกจากชั้นที่ ๕ ยังไม่มีเลย แล้วมันห่างไกลมากไหม จึงว่ามันตันไง นี่มันเลยลืมหัด

ที่นี่เราไม่ได้บังคับแต่ให้มันเกิดจากภายใน เมื่อจิตมันเห็นความจริงมันไม่มีตัว ให้มันออกจากความไม่มีตัวตน แต่เขาเอาศีลมาบังคับ มาประพฤติปฏิบัติเพื่อบังคับให้มันเข้าอยู่ในกรอบให้มันไปเห็นถึงความไม่มีตัวตน อันนั้นเขาเอาศีลมาเป็นทางเดินขึ้นไป **ของเราศีลนั้นเราไม่ได้เอาเป็นหลัก แต่เราเอาปัญญามาให้มันออกมา** **ที่นี่ปัญญามันเดินไม่ได้หรอก มันไม่มีสติสมาธิมันเดินไม่ได้** **ที่นี่มันจะเดินได้อยู่ตรงไหน อยู่ที่สัจจะ** พอได้ยินได้ฟังแล้วตั้งสัจจะให้มันคงจะทำ ตัวนี้ตัวชดเชย ไม่นั้นมันก็ต้องไปเดินอย่างที่เขาเดิน อื่อกก็ภพก็ชาติก็ต้องเดินแบบนั้น จะเอาปัญญามันไม่เอา มันไม่ยอม

เพราะฉะนั้นการจะเอาปัญญาเข้าไปมันต้องคู่กับสัจจะ คู่กับความคิดที่จะแก้ไขตัวเองพัฒนาตัวเอง อันนี้มันเลยเป็นหลักแห่งการพัฒนา เขาเรียกว่าพัฒนาองค์กรพัฒนามนุษย์ไปสู่ภูมิความรู้ที่ถูกต้อง ถ้าไม่มีพื้นฐานตัวนี้ไม่มีทางพัฒนาให้ใหม่ โยมผ่านงานราชการมาถึงขั้นถึงเป็นรองผู้อำนวยการงบประมาณ ถูกใหม่ เราพูดถูกใหม่ ถ้าคนไม่มีความคิดที่จะพัฒนาตัวเอง แก้ไขตัวเอง ไม่มีทางหรอกหน่วยงานนั้นให้ใหม่

นั่นเหมือนกันถ้าเราไม่คิดที่จะถอยออกจากขั้นที่ ๕ เมื่อไร ไม่คิดที่จะวิจัยขั้นที่ ๕ เราไม่มีช่องหรือทอ หมดช่องไปแล้วนะ ถูกใหม่ แล้วจะเห็นขั้นที่ ๕ เป็นอนิจจัง ขั้นที่ ๕ เป็นอนัตตา ที่พูดให้ฟังเมื่อวานนี่จะเห็นใหม่ ไม่มีทางเห็นเลย เพราะเรา ไม่มีความคิดที่จะออกจากมันนะ เมื่อมีความคิดที่จะออกจากมัน ทีนี้จะออกอย่างไรก็ต้องฟังเขาแนะนำแล้ว พอฟังเขาแนะนำแล้ว ก็ต้องตั้งสัจจะไปสังเกตไปประพฤติปฏิบัติแล้ว นี่มันจึงมีช่อง จะออก ไม่ใช่ไปตามนิสัย

ฉันพูดเรื่องให้ฟัง พูดถึงนิสัย พูดถึงกิเลสของคนที่มีน เป็นช่องออกอย่างไร พอมันเจอบีบ มันก็ออกแบบนี้ตลอด เพราะมันไม่เคยคิดว่า สิ่งที่มีนคิดมันพูดมันเห็นมันทำอยู่นั้น นะ มันถูกหรือมันผิด มันมีแต่ว่าข้างนอกผิด ตัวถูกใช้ใหม่ ไม่เคยย้อนมาวิจัยตัวเองใช้ใหม่ ไม่มาสู่ต้นตอคือจิต จิตที่ ประกอบด้วยวิชาหรือวิชาต่างหากเป็นมหาเหตุ ใช้ใหม่ ไม่ย้อนมาสู่มหาเหตุ ตัวนี้ต่างหากพาเวียนตายเวียนเกิด มันจึง พัฒนาไม่ได้ไง เมื่อเราไม่มีจิตสำนึกตรงนี้ มันจะพัฒนา ไปได้อย่างไร แค่พื้นฐานแห่งการเรียนรู้ยังไม่มีเลย

คนที่เปิดปัญญาตัวเอง ต้องเปิดหูในการรับฟัง รับฟัง เขาพูดมาผิดถูกอย่างไร ให้ใช้สติปัญญาพิจารณาอรรถธรรม เหตุผลที่เขาพูดมาต่างหาก อันนี้ฝึกที่จะหัดให้ปัญญามันเกิด คนที่เอาแต่ทิฏฐิมานะ จะเอาแต่ความเห็นตัวเอง ไม่ยอมรับฟัง

คนอื่นเขา ถ้าพูดมาตรงข้ามกับความเห็นเมื่อไร คนนั้นไม่ดี ถ้าตรงความเห็นตัวเองคนนั้นดี แล้วพระพุทธเจ้าสอนอะไร อย่าเพิ่งเชื่อในกาลามสูตร แม้เข้าได้กับความเห็นของเรา **ให้พิจารณา อรรถธรรมนั้นเป็นหลัก** **ไม่ให้เชื่อเพราะเข้าได้ความเห็นเรา** **เพราะความเห็นเราอาจจะเป็นมิจฉาทิฎฐิ** นี้พระพุทธเจ้าให้หลักทุกอย่างเลย แต่เราไม่ยอมเอามาใช้ และฉันก็พูดให้ฟังแต่ก็ไม่เอามาใช้ ฉันพูดเล่นมั้ง พูดสนุกสนาน พอมีกิจกรรมอะไรขึ้นมาสักอย่างนี้ เป็นปัญหาทุกครั้งเลย เหมือนจึงบอกช่วงหลังมา ฟัง กลับไปจากวัดครั้งสุดท้ายนี้ เพิ่งมาฟัง เต็มวันอะไรก็ง่ายๆ ไปหมด อะไรมันก็ง่ายหมด ก็ง่ายลิ มันไม่ไปยินดียินดีร้ายไม่ไปตำหนิ มันก็ง่ายหมด ทำอะไรก็ง่าย ไม่ใช่อุปสรรค แต่บางคน อะไรก็มีปัญหาหมด เหมือนมูซดา มีปัญหาหมด ซ้ำจ่ม ไม่รู้ตัว **ปัญหามันอยู่ในใจเรา มันไม่ได้อยู่ข้างนอก** ขนาดเอาออกมาพูดให้ฟังนะ รู้ไม่ใช่เพื่อยินดียินดีร้าย

แค่ใครยึดประโยชน์ประโยชน์เดี่ยวนั้นล่ะ **เอาไปเตือนตัวเองไปแนะนำตัวเองอยู่เรื่อยๆ มันก็ไปแนวเลย** **พออะไรมันขึ้นมากก็ไม่ยินดียินดีร้าย** **เท่ากับมันวางแล้ว** **มันวางบีบจิตมันจะตั้งมันเป็นสมาธิทันทีเลย** **ไปสู่ความว่างทันทีเลย** บ่อยเข้าๆ มันก็มีความว่างเป็นอารมณ์ทุกขณะไป แล้วไม่เอามันมาหลอกทั้งนั้นล่ะ เรื่องกิจกรรมทั้งหลายในโลกนี้ เรื่องรูปกระทบตา เสียงกระทบหู กลิ่นกระทบจมูก รสกระทบลิ้น เย็น ร้อน อ่อน แข็งกระทบกาย แม้แต่ธรรมารมณ์คิดนึก

กระทบใจ มันมาหลอกทั้งนั้นเลย หลอกให้เราไปยุ่งกับมัน ไปหลงกับมัน ไม่ทันมันนะ จริงไหม

นี่ละฝึกสติสมาธิเพื่อตรงนี้ เพื่อให้ทันที่มันหลอก ให้เห็น ควรทำไม่ควรทำ ควรทำก็ทำไป ไม่ควรทำก็ไม่ทำ แล้วก็เห็น ด้วย มันไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวเรา ทำเพราะอะไรก็รู้เหตุผลนี้ เลยทำด้วยสติปัญญาเต็มเปี่ยมตลอด ทำด้วยเมตตา ทำด้วย เสียสละตลอด ไม่มีของกูตัวกู แล้วจะไปเอาอะไร แค่นี้จิตมันก็ไม่ทุกข์แล้ว ถึงไม่ถึงนิพพานไม่ต้องไปพูดถึงหรอก มันไม่ทุกข์ ก็พอแล้วในปัจจุบัน จริงไหม หือ พูดให้ฟัง เอาออกมาพูดให้ ฟัง มาเตือนสติ แม่แต่เมื่อวาน มาพูดให้ฟังเอาแง่มุมให้ฟัง ว่า คนสองคนมันคิดต่างกัน มันคิดต่างกันแล้วมันทุกข์ อีกคนหนึ่ง ไม่ทุกข์ แล้วมันจะมาโทษเขาว่าเขาทำให้มันทุกข์ถูกไหม ถ้าเขา ทำให้มันทุกข์ คนอื่นก็ต้องทุกข์ด้วย ทำไม่อีกคนหนึ่งไม่ทุกข์ แล้วตัวเองทุกข์ นี่มันก็น่าจะได้แง่คิดแล้ว อ้อ เรามีความหลง อยู่ในตรงนั้น เราต้องแก้ไขตัวเราแล้ว แค่ว่าสักแค่นี้มันก็เป็น สัมมาทิฐิแล้ว กลับมาบอกอาจารย์อย่างนั้นอาจารย์เป็นอย่างนี้ นี่สมมติหมดเลย แล้วก็เท่ากับไปกล่าวร้ายเขาเนะ เป็นวจีกรรม ออกไป วจีกรรมมาจากมโนกรรมข้างในที่มันเห็นผิดใช้ไหม

นี่จึงพูดให้ฟัง ไม่รู้จะเอาไม่เอาที่ข้างมันเถอะก็แล้วแต่ ตัวใครตัวมัน พูดแล้วไม่เอาที่ข้างมันเถอะตัวใครตัวมัน รับ ผิดชอบตัวเอง พูดทุกอย่างมันผิดเราก็ก่อให้หมด เราแก้ทุกคำ

พูดที่มันผิด ทุกความเห็นที่มันผิด แล้วมันไม่ยากหรอกนะ พอรู้ว่าไอ้ที่มันผิดนะ ก็อย่าทำแค่นั้น ก็ไปเดินสิ่งที่ถูกแทนที่ ที่นี้มันไม่ยอมนี้ ความต่อต้านมันไม่ยอม แล้วไม่ยอมมันยังไม่วู้ตัว อีกว่ามันต่อต้าน มันอบรมไอ้ตัวต่อต้านในตัวมันนะ แล้วมันก็ไปอ้างอีก มันลูกคนจีน จะลูกคนจีนลูกคนอะไร มันไม่เกี่ยวหรอก มันเกี่ยวกับสันดาน มันจะดีหรือเลว ถ้าคนสันดานจะดี มันก็ฝึกตัวเองทั้งนั้นละ คนสันดานมันจะเลวมันไปเกิดในฐานะผู้ดีมันก็ยังไปจับปล้นเห็นยัง มีไหมในข่าว นี่คือการไม่ใช้ชาติตระกูล มันอยู่ที่กรรมคนนั้น

นี่เหตุมันอยู่ตรงนี้ถูกไหม เราจะอบรมไปตรงไหนต่างหาก พูดมันชัดๆ ขนาดนี้ละ มันจะเห็นไหม มันจะเข้าไปกระเทือนกระดองใจมันไหม เขาพูดอะไรเราต้องฟังสิ ไม่ใช่แค่ฉันพูดฟังนะ ซี้ด้วยกันพูดกันก็ต้องฟัง หมาพูดก็ต้องฟัง ต้นไม้พูดก็ต้องฟัง ไม่นั้นท่านพุทธทาสบอกหรือต้นไม้พูดได้ มันพูดได้ทั้งนั้นละ แต่เราอ่านมันออกไหม เราวู้ไหมมันพูดอะไร คนไม่มีปัญญาอ่านไม่ออกหรอก มันไม่รู้หรอกต้นไม้มันพูดอย่างไร นี่ต้องพินิจพิจารณาสิ หัดสิ มันน่าจะมีจิตสำนึกละลายแฉใจตัวเองบ้าง มีทริโอดตปปะบ้าง ตั้งสัจจะตัวเองสิ ตั้งให้มันคงสิ **แค่ตั้งแค่ว่า วู้ไม่ใช่เพื่อยินดียินร้าย แค่นี้มันก็ได้พระมาอุ้มแล้ว ไม่เอาสมาริมันก็จะได้แล้ว ไม่วู้ตัว สมาริตัวนี้มันเป็นสมาริที่ไม่เกี่ยวข้องกับอะไรเลย เพราะอะไร พอมันไม่ยินดียินร้าย**

**บีบ จิตมันไม่เอาแล้ว มันเลยตั้งมันของมัน ไปตั้งสู่ความ
ไม่มีอะไรนั่นเอง** ตั้งสู่พระนิพพานนั่นเอง สมบัติตัวนั้นมันเกิด
โดยอัตโนมัตติ อานุภาพพระพุทธรเจ้าก็จะลื้อเข้าสู่จิตทันทีเลย
ไม่เอา มันจึงเป็นเรื่องน่าคิดนะ เรื่องที่น่าคิดจริงๆ เพราะอะไร
เพราะนิสัยเก่าๆ

แล้วฉันก็บอกอีก ถ้าเราไม่มีวิชาไม่ได้มาเกิดหรอก จริง
ใหม่ เหตุการณ์นิสัยเก่าๆ ทั้งหมดที่มันเกิดขึ้น มันก็ต้องมีส่วนของ
อวิชชาอบรม ถ้าเรารู้แค่นี้ มันเตือนเราแล้วนะ เพราะนั้นอย่า
วางใจมัน จริงใหม่ **เมื่อเราไม่วางใจนิสัยตัวเอง มันจึงจะวิจัย
นิสัยตัวนี้ไง มันจึงจะวิจัย อะไรที่กิเลสมันจะแอบแฝงออกมาได้
เมื่อมันรู้มันเห็นกิเลสที่แอบแฝง กิเลสก็อยู่ไม่ได้ในตรงนั้น
นั่นเอง นี่ฉันพูดเหตุผลให้ฟังนะนี่ จะเอาหรือไม่เอา อย่าหัด
ยินดียินร้าย อย่าหัดให้มีโทสะ โทสะไม่จำเป็นต้องมีในจิต
โลภะไม่จำเป็นต้องมีในจิต โมหะไม่จำเป็นต้องมีในจิต สิ่ง
เหล่านี้เรียกว่าส่วนเกิน มันเป็นส่วนเกินนะ มันไม่ใช่ส่วน
ในชีวิตเรานะ มันเป็นส่วนเกินนะ อย่าเข้าใจผิดว่ามันเป็นส่วน
ที่มีในชีวิตเรานะ เพราะเราอยู่ด้วยความโลภ โกรธ หลงมา
อวิชชามันพาให้เกิด มันอบรมด้วยอวิชชามาตลอด มันเลย
สำคัญผิดว่าสิ่งเหล่านี้ โลก โกรธ หลง เป็นชีวิตจิตใจของเรา
ถูกใหม่ จึงไม่มีใครเห็นหรอกนะว่า โลก โกรธ หลงมันส่วนเกิน
ของจิตนะ**

ธรรมชาติจิตแท้ๆ มันไม่มีโลกโกรธหลงนะ ถ้ามันมีโลก โกรธ หลง เป็นเนื้อเดียวของโลก โกรธ หลง พระอรหันต์ พระพุทธเจ้าก็อุบัติเกิดขึ้นในโลกไม่ได้ เหมือนน้ำ น้ำเมื่อมันบริสุทธิ์แล้ว จะไปกลั่นให้มันเป็นน้ำบริสุทธิ์อย่างไรมันก็ไม่ได้ มันก็อยู่เท่าเดิม แต่น้ำที่มีตะกอนมีสีต่างหากที่เราไปกลั่นแยกน้ำออกจากสีออกจากตะกอนได้ ฉันใดฉันนั้นถูกไหม นี่เหมือนกัน โลก โกรธ หลง มันเหมือนตะกอนอยู่ในน้ำ เราจึงกลั่นมันออก นั่นละมันเป็นส่วนเกินของน้ำ ถ้าเรารู้แค่นี้ นี่มันเป็นส่วนเกินนะ ไม่ใช่ส่วนชีวิตเรานะ

ที่นี้สติเราทันใหม่ **ตัวจะทำให้สติมันทันคือเจตนา** แต่เจตนาเราต้องตั้งให้ตรง ตรงต่อสังขารธรรม ถ้าเราตั้งเจตนาตั้งสังขารที่ตรงต่อสังขารธรรมเมื่อไร ตัวนั้นเป็นขบวนการที่จะบังคับให้สติสมาธิปัญญาเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว นี่เป็นยุทธวิธีเขาเรียกว่า technical point เข้าใจไหม นี่ละเป็นยุทธวิธี ให้มาหมดเลย แต่ไม่เอา ไม่เอาก็ไม่รู้จะพูดอย่างไร จึงบอกเตือนอยู่เรื่อย เตือนสติอยู่เรื่อย ให้ตั้งสติให้มัน ตั้งสังขาร บทใดบทหนึ่งก็ได้ **แค่ตั้งสังขารว่ารู้ไม่ใช่เพื่อยินดียินร้าย เราจะอยู่ตรงนี้ ตั้งสังขารแค่นี้ พอมันขึ้นมา สติมันจะเร็วมันจะเห็น เมื่อเห็นมันจะเบรคที่ปากแล้ว ไม่ออกปากแล้ว มันก็อยู่ในใจ** พอมันขึ้นมา มันก็เบรคที่ในใจ เบรคเข้า เบรคเข้า เบรคเข้าสุดท้าย มันก็หลุดออกไปหมด นั่นละที่มันเบรคอยู่ตลอด มันเดินมรรคไป

ท่านจึงบอก สติเป็นตัวเบรกใหม่ ปัญญาเป็นตัวละใจ เมื่อมันเบรกเข้ามันทันปัจจุบันมันจึงเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ เพราะมันเบรกแต่ละครั้ง มันจะเห็นถึงความไม่เที่ยงของสิ่งนั้น มันบ่อยเข้าบ่อยเข้า มันจึงเห็นถึงความไร้สาระ ความไม่ใช่ตัวตนจริงๆ เมื่อมันทันปัจจุบันก็หลุดทันที อันนี้เราไม่ตั้ง ไม่เอา ไม่สำรวจ คำว่าสำรวจไม่ใช่จะจำอย่างนั้นอย่างนี้นะ สำรวจคือตั้งสติตั้งเจตนาตั้งสังขะ ที่จะละโลก โกรธ หลงนั่นเอง นั่นละเขาเรียกว่าสำรวจ มันจะทำทุกอย่างตามมันหมดเลย คนมันไม่เอามันก็ยาก มันไม่ระมัดระวังตัวเอง มันต้องตั้งให้ได้ ต้องแก้ให้ได้

เราต้องรู้ตัวเรา ว่าเรายังบกพร่องตรงไหน แล้วเราก็ต้องแก้ไขตัวเราให้ได้ แก้ให้มันได้ ทีนี้จะแก้ไปทางไหนเราก็ต้องมีหลัก แค่ว่าพูดอย่างนี้ “รู้ไม่ใช่เพื่อยินดียินร้าย” พอมันพุ่งออกไปยินดียินร้ายแสดงว่าไม่ใช่แล้ว ถูกไหม แค่นี้สติมันจะเร็วเข้ามาเร็วเข้ามาแล้ว อันนี้มีหลักแก้ ไม่ใช่แก้แบบสะเปะสะปะ แนะนำให้หมดเลยแต่ไม่เอา ไม่รู้จะพูดอย่างไร ไม่รู้จะพูดอย่างไร มันจึงหนักมันจึงเครียดใจ แล้วก็มาพูดเครียด มันเครียดเพราะอะไร เครียดเพราะอึดตามันไม่ใช่หรือ ถูกไหม ถ้ามันยอมรับความจริง มันยอมฟัง มันยอมความจริง มันจะเครียดไหม มันไม่มีตัวมันจะเครียดไหม แล้วทำไมไม่หัด ทำไมไม่ละเหตุแห่งความเครียด แล้วก็มาโทษ ไม่อยากฟัง ไม่อยาก... ไม่ฟังแล้ว ปัญญามันจะเกิดหรือ คิดแบบเดิมๆ มันก็มา

อย่างนี้ก็ปีแล้วสิบปี บวชมาสิบกว่าปีมันก็แบบเดิมอยู่อย่างนี้ อยู่ตลอด แล้วยังจะเดินแบบเดิมอีกหรือ จนลมดับหรือ แล้วก็ไปอยู่นรกแล้วก็ไปใช้ในรก แล้วก็มาเดินแบบเดิมลงนรก อีกหรือ คนมันฉลาดมันต้องเอะใจแล้ว เราทำแบบนี้ไม่เห็น มันก้าวหน้าขึ้น ก็แสดงว่าต้องลองแบบใหม่บ้างแล้ว จริงไหม

ที่นี้จริงๆ นี่ไม่ได้ลองนะ พระพุทธเจ้าบอกอยู่แล้ว ทุกข์ มาจากสมุทัย สมุทัยคือความหลง อวิชชานั้นนะหลงชั้นที่ ๕ เป็นของกุศลตัวนั้นนะ พุดชัดๆง่ายๆ ที่นี้มันเครียดมันทุกข์เพราะอะไร ก็เพราะมันความหลงมันอยู่ในใจ ต้องหาตัวหลงให้เจอ ละตัวหลงให้ได้ จะละอย่างไร ก็พิจารณาหัวจดเท้าไม่ใช่ของเรา เป็นธาตุใจ จริงไหม เอ้า แล้วต้องแก้ ต้องเจ็บ ต้องตายอยู่ อย่างนี้ มันบังคับได้ไหม ไม่ได้ แล้วมันจะเป็นตัวเราไหม นี่สาวมันไป สอนมันสิ พอสอนมัน มันเห็นเข้าไปว่ามันไม่ใช่ ตัวเรา ไม่ใช่ตัวเรา มันก็ยอมเอง

อันนี้มันไม่เอาแล้วมันจะพุดอะไร แล้วก็มาบ่นเครียด แล้วก็มาอ้างเครียด เหตุผลเพราะเครียด มันไม่ใช่เหตุผลนะ อันนี้มันข้ออ้าง มันจึงบอกมันตันไง มันไม่มีทางไป โลกนี้ไม่มี ทางไปหรอก ไม่มีทางเลย ตัน เพราะอุปาทานชั้นมันมาก มัน ไม่ยอมแก้ไขตัวเอง คนไหนถ้ามันยังมีจิตสำนึกที่จะแก้ไขตัวเอง คนนั้นยังมีทางไป คนที่ไม่มีจิตสำนึกที่จะแก้ไขตัวเอง คนนั้นพยากรณ์ได้คือบัวเหล่าที่ ๔ รอบัญญุทศที่มันหมด

แล้วมันจะไปนรก เมื่อมันกินบุญเก่าหมดเมื่อไหร่มันก็จะไปนรก เหมือนเหวดตาพอไปเกิดบ๊ีบ หมดบุญก็ลงสู่นรกเท่านั้นละ มันมีช่องเดินมันอยู่

เพราะนั้นเราต้องมีจิตสำนึกที่จะแก้ไขตัวเราลี พัฒนาตัวเราลี เราไม่พัฒนา มันก็ไปของมันเรื่อยอยู่แล้ว แล้วเราจะเอาอะไร เราต้องถามตัวเรา **ไม่ต้องไปคิดมาก คิดปัจจุบัน แค่เราคิดอย่างนี้มันทุกข์ แล้วเราคิดอีกแบบหนึ่งมันไม่ทุกข์ เรา****จะเอาแบบไหน** ถูกไหม แค่นี้มันก็ได้คำตอบแล้ว ไม่ต้องเอาไกลๆ หรือก นี่มันไม่เอาสิ มันไม่เอา มันไม่เอา ก็มีแต่ตกต่ำ แล้วก็ทำสิ่งที่ผิดๆ พอทำสิ่งที่ผิดๆ เขาก็กำหนดิตเตียน พอเขา กำหนดิตเตียน จิตก็ยิ่งตกไป ตกไป ตกไปเอาไม่ขึ้น ตกเพราะอะไร เพราะเราไม่ยอมออกจากวัฏจักรตรงนั้น ไม่ยอมแก้ไข ถ้าเราแก้ไขเรื่อยๆ กรรมเก่าก็ยอมใช้มัน กรรมใหม่เราก็แก้ไข ไม่สร้างกรรมที่เป็นอกุศล เตี่ยว่ามันก็หมด พอใช้กรรมเก่าหมด มันก็หมด เรื่องทั้งหลายมันก็หมดเอง แล้วเราก็ไปสู่ความเจริญขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะเรามีนิสัยที่จะแก้ไขที่จะพัฒนาตัวเอง มันมีเหตุแห่งความเจริญอยู่ นี่เราไม่เอา มันก็ไม่มีเหตุแห่งความเจริญ ทือ มันน่าคิดไหม เอ้ามา พอแล้วละ ■

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

คือพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ธรรมนี้ได้โดยง่าย ธรรมนี้มีได้โดยยาก ธรรมที่ได้โดยยาก มิใช่ธรรมของเราตถาคต” หลวงปู่มั่น ท่านอธิบายความอีกว่า ธรรมที่ได้โดยยากนี้เพราะอะไร เพราะ

๑. ปฏิบัติผิดทาง ที่มันได้ยากนะ ข้อที่
๒. เพราะเกียจคร้าน ไม่ปฏิบัติ มี ๒ อย่างแค่นั้น

ที่นี้พระพุทธเจ้าสอนพระอนุรุทธะ ในมหาปริสวัตก ๘ ประการ พระอนุรุทธะนี้ยังเป็นพระเสขะอยู่ ยังไม่ได้สำเร็จ ตอนนั้นท่านก็ปริวัตกถึง ๗ ข้อ ถึงธรรมนี้เพื่อสติ เพื่อสมาธิ เพื่อปัญญา พระพุทธเจ้าทรงรู้จักมาสอน มาสอนอีกว่า “ให้พิจารณาอีกข้อหนึ่ง คือธรรมวินัยนี้มีใช้เพื่อธรรมที่เห็นช้า ธรรมวินัยนี้เป็นไปเพื่อธรรมที่ไม่เห็นช้า” นี้แค่นั้นนะ

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

ธรรมที่เน้นซ้ำคืออะไร คือตัดหาทิฏฐิมานะนี้ เพราะฉะนั้นให้ละตัวตัดหาทิฏฐิมานะเท่านั้นละ ท่านวิจัยถึงข้อนี้ท่านก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ที่นี้พระพุทธรเจ้าตรัสอีกบทหนึ่ง “สัมมาทิฏฐิเป็นเบื้องต้นของกุศลธรรมทั้งหมด อวิชาเป็นเบื้องต้นของอกุศลธรรมทั้งหมด” นี่พระพุทธรเจ้าตรัสเอาไว้ เหตุนี้การประพฤติปฏิบัตินี้ เราต้องเจริญสัมมาทิฏฐิก่อน ให้ทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ให้เห็นให้ตรง ตั้งตนไว้ชอบ ก็เป็นเหตุให้กุศลถึงพร้อม กุสะลัสสุปะสัมปะทา การทำกุศลให้ถึงพร้อมในโอวาทปาติโมกข์นะ ละชั่วนะ ทำดีคือทำกุศลให้ถึงพร้อม ทำจิตให้บริสุทธิ์ ปราศจากโลภโกรธหลง นี้แหละ

๔๘

เพราะนั้นการจะทำกุศลให้ถึงพร้อมได้ ๑. ก็ต้องคือต้องมีสัมมาทิฏฐิทำความเข้าใจตรง เมื่อความเห็นตรงแล้วก็ตั้งตนไว้ชอบที่จะเดินนะ เหมือนเราจะเดินทางนี้ ถ้าโยมอยู่กรุงเทพฯ โยมจะมาขอนแก่น ถ้าโยมบ่ายหน้ารถไปทางระยอง โยมวิ่งเร็วเท่าไร โยมถึงขอนแก่นไหม (ลงทะเล) เอ้อ ลงทะเลไม่ถึง เหตุนี้การบ่ายหน้าที่ถูกต้องต่างหาก เมื่อรถนั้นอยู่ในทาง รถดี รถอยู่ในทาง ถูกทิศทางแล้ว วิ่งเร็วเท่าไรถึงเร็ว นี้ทัศนะให้ฟัง จริงไหมละ นั่นละเพราะนั้นการทำความเข้าใจให้ตรงก่อน คือสัมมาทิฏฐินั่นเอง การตั้งตนไว้ชอบมันจะตามมา แล้วเป็นเหตุให้กุศลถึงพร้อม เป็นเหตุให้เดินองค์มรรคนั่นเอง

เพราะนั่นมรรคทั้ง ๗ ข้อ ถ้าไม่มีสัมมาทิฏฐิประกอบ สติก็ยังไม่ใช่เป็นสัมมาสติ สมาธิก็ไม่เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าไม่มีสัมมาทิฏฐิประกอบ เข้าใจยังตรงนี้ ที่นี้พระพุทธรเจ้าจึงตรัสได้ว่า ว่าไง (แล้วอย่างนี้จะทราบได้อย่างไรว่า ความเห็นของเราตรงแล้วหรือไม่) ที่นี้เดี๋ยวจะบอกให้ ในกาลามสูตรนะ อันนี้จะเทียบแต่ละสูตรให้ฟัง ในกาลามสูตรพระพุทธเจ้าพูดไว้ ๑๐ ข้อ ไม่ให้เชื่อเพราะทำสืบทอดกันมา ไม่ให้เชื่อเพราะเล่าขานสืบทอดกันมา ไม่ให้เชื่อเพราะมงคลตื่นข่าว ไม่ให้เชื่อเพราะการคาดคะเน การตรึกตามอาการ การคาดเดา ไม่ให้เชื่อเพราะลัษณตาอาการ ไม่ให้เชื่อเพราะผู้พูดน่าเชื่อถือ ไม่ให้เชื่อเพราะผู้พูดเป็นครูของเรา อันนี้เป็นเรื่องภายนอกหมด อันนี้เป็นเรื่องภายนอกนะ ที่นี้ท่านบอกอีก ไม่ให้เชื่อเพราะเข้าได้กับความเห็นของเรา อาตมาใช้ภาษานี้ ถ้าไปดูภาษาบาลีเขาเรียกมันเกี่ยวกับทิฏฐิคือความเห็นนี่ตรง แต่ถ้าหนังสือเขาแปลบางที่เขาแปลบอกว่า เข้าได้กับลัทธิของเรา ถ้าลัทธินี้มันยังแบบ (แบบข้างนอก) อันนี้คือความเห็นของเรา

ทิฏฐิ คำว่าความเห็นของเราเนี่ย ไม่ให้เชื่อตามความเห็นนี้ที่ภายในแล้วนะ ไม่ให้เชื่อทั้งภายนอกไม่ให้เชื่อทั้งภายใน เห็นยัง รู้จักความเป็นกลาง (ไม่รู้) ให้เชื่อเพราะพิจารณาเนื้อความ อรรถธรรมตรงนั้นว่าเป็นกุศลหรือเป็นอกุศล เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ พิจารณาแล้วเห็นแล้วอะไรควรทำ อะไรควรละ ถ้า

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

เป็นกุศลก็หัดไปเจริญดู เป็นอกุศลก็หัดละ แล้วไปทำดู ถ้ามันถูกต้องมันเบา เชื่อตรงนั้น เข้าใจยังที่นี้ ให้เชื่ออรรถเนื้อธรรมล้วนๆ เลย ไม่ได้เชื่อเพราะคนพูดข้างนอก ไม่ให้เชื่อเพราะความเห็นตัวเอง นียกตัวเองออก ยกอีกฝ่ายหนึ่งออก เหมือนศาลนะ นั่นละตั้งตาซึ่งอยู่ตรงกลาง นั่นละ ทำให้ใจเป็นกลาง นั่นคือมัชฌิมาปฏิปทา เข้าใจยัง

ที่นี้ตรงนี้มันจะเป็นอย่างไรต้องหัดไป หัด หัดวางอย่างนี้ หัดพิจารณาอย่างนี้ ที่แรกมันก็เหมือนดูยาก เพราะมันไม่คุ้นเคย มันเคยไปแบบเดิม แบบเหมือนวัวควาย ลังเกตวัวควายใหม่ มันเคยไปกินตรงไหนมันก็จะไปกินตรงนั้น ลังเกตใหม่ (ไม่เคยดู) ไม่เคยเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ลังเกตเหมือนกัน มันเคยไปกินตรงไหน มันจะไปกินตรงนั้น เหมือนนกเหมือนกัน เราเคยมีข้าวให้มันกิน ตรงนี้ นกที่อื่นนะ มันก็มากินอยู่ตรงนี้ มันเคยมากินตรงไหน มันก็จะไปกินตรงนั้น ฉันทัดเหมือนกัน จิตเราเหมือนกันนี้ มันเคยไปกินตรงไหนก็ไปกินตรงนั้นละ ลังเกตมันให้ดี มันเคยคิดแบบไหน มันก็คิดแบบนั้นละ เขาเลยว่าคิดเก่าทำแบบเก่า ไม่คิดใหม่ทำใหม่ เข้าใจยัง นี่มันเลยปกปิดไว้ นี่ตัวนี้

เพราะฉะนั้นนี่ให้ลังเกตให้ดี นี่ละไม่ได้เชื่อความเห็นตัวเอง ไม่ได้เชื่อเพราะข้างนอก แต่ให้เชื่อโดยอรรถเนื้อความตรงนั้น ให้พิจารณาอรรถเนื้อความตรงนั้น เหตุผลตรงเนื้อความตรงนั้น นั่นคือตัวปัญญานั่นเอง ให้มีเหตุมีผลนั่นเอง **การจะมี**

เหตุมีผลนั้นละ ต้องมีสติ ต้องระลึกขึ้นมา ปัญญาใคร่ครวญ เหตุผลตรงนั้นโดยองแท้ ถ้ายังไม่รู้เหตุนั้นจะเกิดผลอย่างไร ก็ดูผลมัน ผลมันบอกเหตุ เหมือนทุกข์มันบอกสมุทัย นิโรธมันบอกมรรค เข้าใจยังละ ถ้ามันหนักอึ้งนี้มันเป็นสมุทัยแน่ๆ กลางอกเรานี่ เข้าใจยัง ฉะนั้นถ้าวิจยเหตุได้ก็วิจย ถ้ายังไม่เข้าใจ เหตุก็ดูผลสาวหาเหตุ นั้นละถ้าเราหัดอย่างนี้เท่ากับเดินปัญญา แล้วนี้ เดินสัมมาทิฎฐิแล้วนะ

นี่ละพระพุทธเจ้าจึงบอก ส่วนสุด ๒ บรรพชิตไม่ควร เสพ ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร คือทางรักกับทางชัง เราพูดง่ายๆ ทางธรรม กามสุขัลลิกานุโยคไปทางกาม อตตกิลมณานุโยค ทำตนเองให้ลำบาก เราก็อพูดง่ายๆ เหมือนทางรักทางชัง ไม่ให้ แวะเวียนไปซ้ายหรือขวา ให้มัชฌิมาปฏิปทาคือทางสายกลาง คือมรรคองค์ ๘ มรรคองค์ ๘ ขึ้นต้นด้วยสัมมาทิฎฐิ สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบมาจากสัมมาทิฎฐิ สัมมาวาจา สัมมากรรมันตยะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ นี้ ๘ ข้อ ที่นี้ที่เอาตามายนลงนะ มัชฌิมาปฏิปทา ๘ ข้อนี้ยนลงเป็น ๔ คือ ไม่มีอคติ ๔ ไม่ลำเอียงเพราะรัก เพราะชัง เพราะหลง เพราะกลัว ย่น ๔ ลงเหลือ ๑ นะคือทำให้มันเป็นกลาง เข้าใจยัง ทำใจเป็นกลาง เหมือนหลวงปู่เทสก์บอก “ผู้ใดทำใจให้ถึงซึ่งความเป็นกลาง ผู้นั้นจะพ้นจากทุกข์ทั้งปวง”

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

ที่นี้เป็นกลางทำอะไร ที่นี้ก็เป็นกลางตรงนี้ที่
 มัชฌิมาตัวนี้ เป็นนุภาพาคแห่งการตรัสรู้ ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร
 เป็นสูตรที่คู่กับอนัตตลักขณสูตร เคยได้เรียนพุทธประวัติใหม่
 เมื่อปัญญาวัคคีย์ทั้ง ๕ นี้ฟังธรรมจักกัปปวัตตนสูตรแล้ว พระ
 อัญญาโกณฑัญญะสำเร็จพระโสดาบัน เมื่อสำเร็จพระโสดาบัน
 แล้ว ต่อมาท่านก็สอนพระอีก ๔ รูปจนสำเร็จโสดาบันแล้ว ท่าน
 ก็แสดงอนัตตลักขณสูตร พูดถึงเรื่องขันธ ๕ เป็นอนัตตา นี่
 ถ้าเราไปสังเกตสูตรนี้จริงๆ ไปศึกษาจริงๆ จะรู้ พระองค์บอกว่า
 ขันธ ๕ นี้ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา ๓ ประโยค
 นี้คือ อนัตตา จำให้ตึนะ ท่านพุทธทาสจึงมาใช้ว่าไม่ใช่ตัวกู
 ของกู ขันธ ๕ นี้ไม่ใช่ของเราไม่ใช่เรา พระพุทธเจ้าขึ้นของเรา
 ก่อนนะ ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา

๕๒

แล้วท่านก็ให้เหตุผลว่าขันธ ๕ นี้ทำไม่ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่เรา
 ไม่ใช่ตัวตนของเรา เหมือนรูปร่างกายนี้ บังคับไม่ให้แก่เจ็บตาย
 ได้ไหม เมื่อบังคับไม่ได้จะเป็นของเราได้อย่างไร ถ้าของเราก็
 ต้องอยู่ในบังคับบัญชาเราได้ เวหนาก็เหมือนกัน สุข ทุกข์
 เหนียว จะให้มันคงที่อยู่ได้ไหม สัญญาความจำนี่คงที่ได้ไหม
 สังขารความคิด วิญญาณความรู้ จะให้คงที่ได้ไหม เมื่อให้คงที่
 ไม่ได้ ก็ไม่ใช่ของเราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา นี่พระพุทธเจ้า
 ตรัสนะ นี่ให้เหตุผลต่อปัญญาวัคคีย์ทั้ง ๕ เสร็จแล้วท่านถามคิน
 รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อาตมาบุตรวมเลยนะ ท่าน

ถามทีละคำ อันนี้พูดให้มันย่นเวลา “รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เทียบใหม่” “ไม่เทียบ” “ทุกข์ใหม่ ทนอยู่ได้ใหม่” “เป็นทุกข์ ทนอยู่ไม่ได้” “เหตุนั้นเมื่อเป็นทุกข์ แปรปรวน ทนอยู่ไม่ได้ ไซ้ของเราใหม่” ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ตอบว่าไม่ใช่

การที่ปัญจวัคคีย์ตอบตรงนี้ว่าไม่ใช่ของเราที่ นั่นคืออะไรรู้ใหม่ นั่นละคือจิตมันเป็นกลาง เข้าใจยัง เหมือนคนนั้นไม่มีอคติ คนถ้าไม่มีอคติเวลาเราไปซื้อผ้านี้ ผ้าเนื้อหยาบก็จะบอกว่าผ้าเนื้อหยาบ ผ้าเนื้อละเอียดก็บอกว่าเนื้อละเอียด นั่นคือไม่มีอคติเหมือนเทวทัต รู้เรื่องเทวทัตใหม่ ที่ผิดก่อเวรกับพระพุทธเจ้า ครั้งแรกสุดเพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะว่าสัมมัยพระพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ พระเทวทัตเป็นเพื่อนกันกับพระพุทธเจ้า เป็นพ่อค้าด้วยกัน ขายลูกปัดขายเครื่องประดับสตรี ที่นี้เทวทัตไปในเมืองหนึ่ง เศรษฐีนี้ตกยาก ยากจน เหลือขายนี้ภรรยาเศรษฐีกับหลาน ตระกูลนี้ตระกูลเศรษฐี พอเทวทัตมา หลานสาวนี่ก็อยากได้เครื่องประดับลูกปัด ก็รีบร่ำขายให้ซื้อ ขายก็ไม่มีเงินนะ เพราะตกยาก ก็เลยเอาถาดทองคำให้ แต่มันถาดเก่า พอเทวทัตจับปั๊บแปลกใจ มาชูดู ทองคำ ราคาทองคำนี้เป็นแสนหาปณะ ราคาสูงมากถาดนั้นนะ นี่บอกอย่างไร โอ๊ย ถาดนี้ไม่มีราคาหรอก ผู้ราคาเครื่องประดับลูกปัดของเราไม่ได้ เราไม่เอาหรอกไป กดราคาไว้ แต่จะย้อนมาเอานะ

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

นี่ล่ะคืออะไร นี่คืออคติ ลำเอียงเพราะอะไร เพราะโลก เพราะฉันหาคติ ไซ้ใหม่ ลำเอียงเพราะรักแล้วนี่ เพราะอยากได้ โลกนะ พระพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ มาที่หลังมาเห็นบิ๊บ ก็ ขายของเดียวกันนี้จะเอาอะไร เขาบอกว่า นี่เขาไม่มีเงิน จะเอา ถาดนี้แลกเปลี่ยนได้ไหม ท่านจับบิ๊บน้ำหนักมันผิดปกติ ท่านก็ ชูตดูเหมือนกัน เป็นทองคำ ท่านบอกว่าราคาถาดนี้นะ มากกว่า ลินค้าทั้งหมดที่เราชนมา ถามว่ายายจะแลกอยู่หรือ แลก บอก ว่าแลกนะ แลกเพราะว่าหลานสาวอยากได้ เอ้า ตกลงถ้าจะแลก ลินค้าให้หมดแถมเงินให้ด้วย แล้วก็เอาถาดทองคำนั้นไป เพราะ ท่านซื้อโดยราคายุติธรรม พอไปบิ๊บ เทวทัตย่อนกลับมาจะมา เอาถาด บอกว่าถาดนั้นขายไปแล้ว เป็นลมเลย พอฟื้นขึ้นมาบิ๊บ รีบตามไปเลย ตามที่นี้พระพุทธเจ้าขึ้นเรือแล้ว ข้ามฝั่งก่อน ข้าม แล้ว พอมาไม่ทันเรือออกจากท่าแล้วมาแล้ว ก็เลยผูกพญาบาท จะจงเวรทุกภพทุกชาติ เพราะอะไร เพราะอคติไม่ใช่หรือ ความโลภก็ฉันหาคติไง ลำเอียงเพราะรัก เพราะอยากได้ ตัวโลกนี้นะลำเอียงเพราะรัก นี่ล่ะคือไม่เป็นกลาง นี่พระพุทธ- เจ้าท่านเป็นกลาง ราคาสูงก็ว่าตามราคาสูงแถมเงินให้เขาอีก ฐานะแลกสินค้าทั้งหมดเขาก็โอเคแล้ว แต่ท่านก็ไม่เอา เปรียบเขา แถมเงินให้เขาอีก นี่ผลของอคตินี้ไปนรก แต่ เนื่องจากระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้าระลึกถึงโทษได้ จึงเอาศีระะ เป็นพุทธบูชาตัวนี้จึงต่อบุญ เมื่อพ้นจากนรก ว่างเว้นจากศาสนา ของพระพุทธเจ้า ก็จะได้เป็นพระปัจเจกฯ เพราะกุศลที่ทำไว้กับ กุศลตัวนี้มันต่อกัน

นี่ลักษณะเป็นกลางเข้าใจยัง นั่นผ้าเนื้อหยาบก็ว่าไปตาม
 หยาบ ผ้าเนื้อละเอียดก็ว่าไปตามละเอียด ว่าไปตามความจริง
 ของสิ่งนั้นๆ โดยสมมตินั้นล่ะ ไม่ไปบิดเบือนความจริงเขา
 พูดยไปตามสภาวะความเป็นจริงของสิ่งนั้นนะ นั่นล่ะคือความ
 เป็นกลาง เข้าใจยัง ให้สังเกตถ้ามันบิดเบือนอย่างนี้ อย่างเรื่อง
 เทวทัตไม่ใช่แล้ว นั่นล่ะเมื่อใจเป็นกลาง เมื่อถามว่ามันไม่ใช่ยัง
 จริงไหม มันไม่ใช่ของเราจริง จะว่าเป็นของเราไหม ท่านก็ตอบ
 ไม่ใช่ ท่านตอบตรงหมด นั่นคืออะไร ท่านตอบตรงตามความ
 เป็นจริงของซันท์ ๕ นั่นล่ะคือจิตเป็นกลาง นั่นล่ะตรง ตรงนั้น
 นะ ตรงธัมมจักกฯ นั่นล่ะมาประสานกันตรงนี้ เมื่อเห็นอย่างนี้แล้ว
 พระพุทธเจ้าจึงตรัสต่อมาที่นี้ เมื่อตอบตรงนี้หมดแล้ว เมื่อท่าน
 ทวนความเห็นของปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ นี้ ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ตอบ
 ตามความเป็นจริงแล้วนี้ จึงบอกว่า รูปก็สักแต่ว่ารูป เวทนา
 สักแต่ว่าเวทนา สัญญาสักแต่ว่าสัญญา สังขารสักแต่ว่าสังขาร
 วิญญาณสักแต่ว่า เธอเห็นสักแต่ว่า เมื่อเธอเห็นสักแต่ว่า นั่นก็
 ไม่ใช่ของเราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา เมื่อเห็นว่ามันไม่ใช่
 ของเราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา จิตก็หลุดพ้น แค่นั้นนะ
 นี่ความเป็นกลาง

เพราะฉะนั้นการประพฤติปฏิบัติหลักมันอยู่ตรงนี้นะ ทำใจ
 ให้มันเป็นกลาง อาจารย์ปราโมทย์จะสอนก็ตาม ไม่ให้กด ไม่ให้
 เฟ่ง ก็คือไม่เอาเราเข้าไป ให้มันเป็นกลางนั่นเอง หลักมันอยู่

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

แค่นั้นนะ ใครจะพูดอะไรมันก็อยู่หลักตรงนี้ คือมีขณิมาตรงนั้นนะ พระพุทธเจ้าตรัสไว้หมดแล้ว จะพูดแบบไหนมันอันเดียวกันนั้นละ เข้าใจไหมละ เพราะฉะนั้นที่นี้จะมีปัญหา บางคนนั่งสมาธิ บางวันก็สงบ บางวันก็ไม่สงบ อันนี้ไม่สงบไม่ดีเลย หลวงพ่อ ทำอย่างไรให้มันสงบ เวลานั้นสมาธินี้ เวลามันสงบ

เรานั่งสมาธิไม่ใช่ปรารถนาความสงบนะ เรานั่งสมาธินี้ปรารถนาอะไร เพื่อฝึกสติ ความระลึกในองค์กรรมฐาน นั้นข้อที่ ๑ นะ ฝึกการระลึก ๒. ฝึกให้ใจมันตั้งมั่นต่อองค์ภาวนาตรงนั้น ๓. ฝึกถ้ามันรวมลงไป ฝึกหาตัวใจนั้นมันอยู่ตรงไหน ตัวจิตตัวใจมันอยู่ตรงไหน ให้รู้จักมันทวารมันนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี่เรารู้แล้วนะ โยมรู้จักไหม มันเป็นของหยาบเห็นได้ แต่มันในตัวมันอยู่ตรงไหน เมื่อสิ่งไหนเป็นสิ่งที่ถูกรู้ มันมีตัวรู้อยู่ตรงนั้น ใจก็อยู่ตรงนั้น หัดหาตัวมันนะ เมื่อเรารู้ว่าอันนี้คืออะไร นี่คืออะไร เราก็จะเข้าใจต่อไปอีก ท่านบอกว่าทุกข์ เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้ เป็นสิ่งที่ควรรู้ คือให้สติดูมันนะ ให้สติระลึกของมัน สมุทัยคือสิ่งที่ควรละ คือละตัณหา ละอวิชชา นั่นเอง อวิชชาตัณหาเป็นสมุทัย

การละอวิชชาตัณหาก็คืออะไร ไม่เอาเราเข้าไปในนั้นนะ เป็นกลางนั่นเอง ถ้าเอาเราเข้าไปในขั้น ๕ ไปยึดขั้น ๕ เมื่อไรนั้นละเป็นอวิชชา เข้าใจยังละ ที่นี้มรรคเป็นของที่ควรทำให้มาก นิโรธเป็นของทำให้แจ้งทำให้มาก คือเจริญสติ สมาธิ ปัญญาตัวนี้

เหตุหนึ่งเวลานั่งมันสงบ ก็ให้รู้ว่ามันสงบ เวลานั่งมันไม่สงบก็ให้รู้มันไม่สงบ ไม่เอาสงบ ไม่สงบ เอาแต่รู้ก็พอ เข้าใจยิ่งล่ะ เวลา มันสติมันต่อเนื่องมันระลึกรู้ต่อเนื่อง ก็ให้รู้ว่ามันระลึกรู้ต่อเนื่อง มันระลึกรู้ไม่ต่อเนื่องให้รู้มันระลึกรู้ไม่ต่อเนื่อง เอาแค่รู้ก็พอ ไม่ต้องเอาอะไร เวลาเดินก็ให้รู้ว่ามันเดิน เวลานั่งให้รู้มันนั่ง ไม่นั้นพระพุทธรูปเจ้าจะบอกหรือ เวลาหายใจเข้าสั้นก็ให้รู้ว่าหายใจเข้าสั้น หายใจเข้ายาวก็รู้หายใจเข้ายาว หายใจออกสั้นก็ให้รู้ออกสั้น หายใจออกยาว ท่านไม่ให้ไปบังคับอะไร ท่านให้รู้ตามความเป็นจริงของมัน เอาแค่รู้ เข้าใจไหมล่ะ รู้ตามความเป็นจริงของตรงนั้นนะ รู้มัน แล้วจะเห็นความจริงของมัน

ขั้น ๔ มันเป็นอนิจจัง มันเป็นอนัตตาอยู่แล้ว เราไม่ได้ไปสร้าง มันเกิดดับนะ มันมีเกิดแล้วมันก็ต้องดับของมันเอง เรามีแต่เฝ้าดูมันอย่างเดียว สังเกตมันหัดดูมันอย่างเดียว

๕๗

หัดเป็นผู้ดูมัน หัดดูโดยไม่ลงไปเล่นอะไรกับมันเลย เข้าใจยิ่ง ไม่ยาก เผลอก็ให้มันเผลออีก เวลามันเผลอมันลืมหรือมันหลงเข้าไป ก็เมื่อรู้ว่ามันเผลอมันหลง ก็ให้มันรู้ว่ามันเผลอมันหลงเอาอีก (เข้าใจแล้วเจ้าคะ เพราะว่าที่เห็นว่ายาก โยมยังมี) เอ้อ นั่นล่ะไปเฝ้ามันอย่างเดียว (เพราะว่ายังกยากจะยินดี) เอ้อ นั่นล่ะรู้ตามความเป็นจริงมัน มันไม่ดีก็ให้มันไม่ดี (เจ้าคะ) มันดีก็ให้มันดี นี่เป็นกลางเข้าใจยิ่ง (เข้าใจแล้วคะ) นี่จะไปอยากให้มันเป็นอย่างนั้น ไม่อยากให้มันเป็นอย่างนี้

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

อยากให้มันเป็นอย่างนั้น ไม่อยากให้มันเป็นแบบนี้ มันเลยไปบิตเป็นอนันต์ตลอด ตัวตันทานะไปบิตเป็นอนันต์ก็อยากได้เป็นภวตันทาเป็นกามตันทา พอไม่ดีเป็นทุกข์ขึ้นมาก็อยากผลัดไสเป็นวิภวตันทา วิภวตันทา กามตันทา ภวตันทาเกิดจากอะไรเกิดจากอวิชชาคือความหลงไม่รู้จริงของสภาวะธรรมตรงนั้นว่า มันไม่ใช่ของเราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา จึงไม่ยอมวางมันยึดมันเป็นของกูตัวกูโดยไม่รู้ตัว ถ้าพูดโดยลึกเข้าไปก็ยึดตัวจิตนั้นละเป็นของกูตัวกูนั่นเอง เพราะมันสงวนความรู้ทั้งหมด ก็มันสงวนตัวรู้นั่นเอง

๕๘

เหตุนี้แหละเดินตรงนี้ไปเรื่อยๆ ฝึก จะเดินอย่างไรก็รู้มันเดิน จะนั่งให้รู้นั่ง เพราะนั่นปฏิบัติธรรมมาตามาจึงบอก นี้ให้เขียนรูปไว้หน้าศาลา ต้องเดินไปไกลๆ หนอยดูขึ้นไป (กับภาพไหน) ภาพพระโพธิสัตว์อริชฐานลอยถาดทวนกระแสน้ำ กระแสน้ำทวนกระแสโลก ให้เขาเขียนไว้ กระแสน้ำทำคือกรรมนะ ไม่เอา ละของกูละตัวกู สะอาด สว่าง สงบ วิชา กระแสโลก ทำคือกรรม เอาของกูตัวกู ยึดมันถือมัน มีดบอดเห็น้อยเปล่า อวิชชา นี่มันทวนกันกระแสธรรมกระแสโลก ที่นี้ไม่ใช่คำว่าทางโลกทางธรรมนะ ไม่ใช่ใช้ว่าทางโลกทางธรรม เพราะอะไร เพราะเดี๋ยวจะเข้าใจผิด อย่างโยมมุ่งผ้าอย่างนี้เรียกว่าทางโลก อย่างนี้ (อาตมา) เรียกว่าทางธรรม กระแสน้ำกระแสโลกเกิดที่ไหนละ นี่หัวใจสัตว์นะ ไม่ได้เกิดที่วิหารลานเจดีย์

นะ เพราะฉะนั้นนี่กระแสนกรรมกระแสโลกเกิดที่ใจนะ ต้นน้ำ
ต้นลำธารก็มี ต้นกระแสโลกกระแสกรรมคืออะไร ก็คืออวิชชา
หรือวิชชานั้นเอง

เหตุนี้ถ้าเข้าใจตรงนี้ กระแสนกรรมไม่ได้เลือกหญิง
เลือกชาย เลือกผู้ใหญ่เลือกคนแก่เลือกเด็ก ไม่ได้เลือกฆราวาส
นักบวช ทุกคนมีสิทธิ์เสมอกันหมด ถ้าผู้ใดปฏิบัติกรรมสมควร
แก่กรรม นี่มันละสมมติหมด เข้าใจยัง ไม่ใช่ทางโลกทางธรรม
นะ กระแสนกรรม ถ้าตราบใดเมื่อไรโยมมีสติสัมปชัญญะ ละวาง
ขันธ์ ๕ ไม่ใช่ของเราไม่ใช่เรา ระลึกได้เมื่อไรวางมันเมื่อนั้น
นั่นเป็นกระแสนกรรม ถ้าเอาเมื่อไรเป็นกระแสโลก เหตุนี้ถ้า
โยมเข้าใจตรงนี้ จะไม่น้อยเนื้อดำใจว่าเกิดเป็นหญิง เพราะ
มันมีสิทธิ์เสมอกันหมด แล้วจะไม่แยกด้วยว่าวัดหรือบ้าน
เพราะปฏิบัติธรรมได้ทุกขณะทุกเวลา เข้าใจตัวนี้ใหม่ ทุกขณะ
ทุกเวลา ตราบใดที่โยมยังตื่นขึ้นมารู้สึกตัวขึ้นมา นั่นเป็นเวลา
ปฏิบัติธรรมได้ เมื่อโยมมีสติระลึกอยู่ในชีวิตประจำวัน จะเดิน
จะนั่ง จะยืน จะเหิน จะคู่ จะเหยียด โยมมีสติระลึกไปตาม
อิริยาบถเหล่านั้น จะคิดก็ระลึกไปเรื่องคิด มันคิดไปอะไรแล้ว
มันดับอย่างไร ให้รู้ตามมันตามความเป็นจริงของขณะนั้น
ปัจจุบันตรงนั้นๆ นั่นละโยมปฏิบัติธรรมอยู่ตลอด เข้าใจยัง

(ผมนั่งฟังพระอาจารย์อยู่ ผมก็สังเกตตัวเองแล้วก็ดูมัน
คิดอะไร) เอ้อ ก็สังเกตตัวเองนั่นละเรื่อยๆ นะ คิดมันก็คิด

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

ก็ตามดูตามรู้มันไปเรื่อยๆ แล้วโยมจะเข้าใจมัน จะเข้าใจความจริงของมัน มันคืออะไร มันแสดงมันอยู่แล้ว เราไม่ต้องไปทำอนิจจัง ไม่ต้องไปทำอนัตตา เพราะตัวมันเป็นอนิจจัง อนัตตา อยู่แล้ว เพียงแต่อวิชชามันปกปิด มันมาหลงว่าเป็นของเรา ถ้าโยมเข้าใจตรงนี้แล้วไม่ใช่ของเรา **ที่นี่เฝ้าสังเกต บางทีก็เผลอยึดเป็นของเราอยู่ โยมก็จะได้เห็นว่ามันยึดอย่างไร เรียนรู้กับมันไปตลอด เมื่อเห็นมันเมื่อไรก็เท่ากับละมันนะ นี่มันไม่เห็น มันจึงไม่ละ**

ที่นี้สติจึงต้องเจริญให้มาก เปรียบเหมือนบุรุษเฝ้าบ้าน ถ้าบุรุษนั้นไม่อยู่บ้านหรือนอนหลับ โจรเข้าบ้านรู้ไหม (ไม่รู้) จะรู้อีกทีตอนไหน (กลับมาบ้าน) ของมันหาย ที่นี้ถ้าบุรุษนั้นนั่งตื่นอยู่เฝ้าบ้านอยู่ โจรเข้าบ้านรู้ไหม (รู้) รู้ว่ามันเข้าทางไหนด้วย นั่นคือปัญหาที่เราจะจัดการใจอย่างไร เข้าใจยังที่นี้ นั่นจึงต้องฝึกสติสัมปชัญญะให้มาก เมื่อมันมา ปัญญา สัมปชัญญะคือตัวปัญญา เมื่อโจรเข้าบ้านมันรู้แล้วมันจะจัดการใจอย่างไร นั่นละปัญญาจะเกิดตามเรื่อง **เหตุนั้นถ้าไม่ฝึกสติ ปัญญาไม่เกิด ถ้ามุ่งแต่ความสงบสมาธิอย่างเดียวไม่เกิด สติต้องฝึกให้มาก เหตุนั้นจะเดิน จะคู้ จะเหยียด จะทำอะไรทุกอิริยาบถนั้นนะ ให้มีสติอยู่ ตามรู้ เผลอแล้วแล้วไปนะ ระลึกได้เอาใหม่ เผลอแล้วแล้วไป ไม่ต้องไปใส่ใจ ถ้าไปใส่ใจในเผลอ ไปดำเนินตัวเองอีก ก็เผลออีกรอบ เพราะว่ามันดับไปหมดแล้ว ดับไปแล้วยังไปเอาสัญญาขึ้นมา ก็เผลออีกรอบ**

แล้วอีกอย่างหนึ่งให้รู้จักว่าชั้น ๕ นี้พระพุทธเจ้าว่าไม่ใช่ของเรา คำว่าไม่ใช่ของเราคือของอะไร (ของกลาง) ของกลางนั่นเอง คำว่าของกลางนี่กิเลสใช้ได้ไหม (ใช้ได้) ได้ไหม (ได้ครับ) สติปัญญาใช้ได้ไหม ได้ เหตุนี้เมื่อกิเลสใช้หรือสติปัญญาใช้ ความเป็นกลางของชั้น ๕ หายไปไหนไหม อ้อ ยังเดิมคือเป็นเหมือนเดิม เหมือนเงินนะ เงินเป็นของกลาง โยมเอาไปซื้อของเขาก็ครับ ขายไหม (ขาย) อาตมาไปซื้อเขาขายไหม (ขาย) เงินก็ยังทำหน้าที่ความเป็นกลางแลกเปลี่ยนได้ เข้าใจยัง ชั้น ๕ เหมือนกันมันก็เป็นกลาง แม้แต่เราหลงอยู่ขณะนั้นนะ ความเป็นกลางของชั้น ๕ ก็ยังเป็นกลางอยู่ แต่ความหลงตรงนั้นนะเราไปเชื่อมั่นต่างหาก ไปเชื่อมั่นเลยหลงว่าเป็นตัวตนของกูตัวกูอยู่ตรงนั้น เลยทำตามมันนะ เข้าใจยังที่นี้

เหตุนี้เมื่อมันเปลอแล้วแล้วไป ระลึกได้เอาใหม่มันไม่ใช่ของเราสักอย่าง อาศัยมันเฉยๆ อาศัยมันทำงานทำหน้าที่เหมือนอาศัยร่างกายเฉยๆ มันเปลี่ยนนุ่มกลับแล้ว ไม่ใช่ของกูแล้วนะ แต่อาศัยมันทำ เพราะมันยังมีเหตุอยู่ ลมมันยังอยู่ เพราะฉะนั้นหลวงปู่ดุลย์จึงบอก แม้แต่หลงอยู่ สัจธรรมนั้นก็ไม่ได้หายไปไหน มันยังอยู่ของมันอย่างนั้น ความเป็นกลางของชั้น ๕ ยังเป็น แต่เราไปหลงตามที่มันอุปาทานขึ้นมา ใช้ไหม เวลามันหลงเป็นกูขึ้นมา มันก็ขัดเคือง มันก็จะออกตามมันเลย ใช้ไหม เพราะอะไร เพราะเราไม่รู้ความจริงว่าความโกรธ ความ

การปฏิบัติธรรมไม่ยาก

อะไรไม่ใช่ของเรา เป็นของกลางนะ เราอย่าไปหลงตามมัน มัน
ผลออกไปโกรธแล้วนี่จึงหว่าหนึ่ง แต่จึงหว่าที่ ๒ เรามีสิทธิ์ไม่เอา
ตามมัน จนกว่ามันจะไม่เปลอมันทันมัน เมื่อทันมัน เห็นแล้วว่า
ความโกรธไม่มีประโยชน์ ไร้สาระไร้แก่นสาร มันก็ไม่โกรธแล้ว
ไม่รู้จะโกรธไปทำไม แล้วมันเป็นเรื่องของกลางไม่ใช่ของเรา
จะโกรธเพื่ออะไร เพื่อเราหรือ เรามันไม่มีนะ

๖๒

เหตุหนึ่งนี่วางใจอย่างนี้แล้วโยมจะรู้ว่าวางทิวัจฉิได้ยัง หือ
นี่ละแม้แต่ความเห็น อย่าเชื่อ เพราะเข้าได้กับความเห็นตัวเอง
ถ้าโยมวางอยู่อย่างนี้ มันจะวางทิวัจฉิความเห็นตัวนี้ใหม่ เข้าใจยัง
กลางให้มันเป็นกลางนี่ พุดตามเนื้อผ้า หัดดูความจริงของมัน
สังขารของมัน พุดไปตามความจริงของมัน ทำไปตาม
ความจริงของมัน มันเลยวางความเห็น แม้แต่ความเห็นก็
ไม่ใช่ของเราไม่ใช่ของเราก็ไม่จำเป็นต้องตามมัน ถ้ามันเป็น
ประโยชน์ก็ทำมันไป มันเป็นโทษก็ละมันไป เพราะมันไม่ใช่
ของเรา แค่อาศัยเหตุปัจจัยอาศัยกรรมอยู่เฉยๆ เข้าใจยังที่นี้
หือ ที่นี้แต่อย่าว่ายาก ถ้ายากเพราะยังเห็นว่ามันยาก ความเห็น
นั้นมันบังอยู่เห็นยัง ตราบใดที่เราฝึกสติ เราระลึกรู้มัน ให้มัน
ไปเรื่อยๆ ดูมันไปเรื่อยแม้แต่ความเห็นว่ายาก เกิดแล้วก็ดับ
แล้วมันจะอยู่ตรงไหน จะว่ายากอยู่ตรงไหน ตัวมันยังเกิดดับ
นั่นละถ้าโยมเห็นมันอย่างนั้น มันเลยไม่ยาก โยมก็เลยเดิน
อยู่ในสายธรรมตลอด อยู่ในสายไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง

อนัตตา แล้วก็สูญญตา แล้วโยมจะยากใหม่

เหมือนโยม รถนะ เข้าที่แล้วนี่มาขอนแก่น หันหน้ารถ
ถูกต้องอยู่ในถนนแล้ว ขับเร็วเท่าไร ที่นี้ปัญหาอยู่ว่า ใครจะ
เร็วหรือช้า ก็จึงว่ามีปัญหาว่า ต้นมะม่วงกับต้นมะเขืออะไรให้ผล
เร็วกว่ากัน (มะเขือค่ะ) นั่นคืออะไร นั่นคือพันธุ์มิใช่หรือ นั่น
คือกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ ก็คือกรรมในอดีตกรรมปัจจุบันของเรา
ที่สั่งสมมา อันกรรมอดีตเราแก้ไขไม่ได้ กรรมปัจจุบันเราทำได้
แต่กรรมปัจจุบันทำได้เต็มที่อย่างไร ก็ได้บวกกับกรรมอดีตเท่านั้น
เหมือนต้นทุเรียนคนไม่เท่ากันก็ได้ผลไม่เท่ากัน เร็วช้าต่างกัน อันนั้น
เรื่องของกรรม ก็ยกให้เป็นเรื่องของกรรมซะ ไม่ต้องไปเดือดร้อน
เราก็มีหน้าที่ทำไปเรื่อยๆ เข้าใจยังที่นี้ หือ ตื่นขึ้นยัง หือ (ตื่น
ขึ้นแล้วค่ะ) ■

พละ ๕

วันนี้จะพูดให้ฟังคำว่าพลังจิต คำว่าพลังก็คือพลัง พลังก็คือพลัง พลังของจิตนั้นมีอยู่ ๕ อย่าง เขาเรียกพลัง ๕ ศรัทธา คือความเชื่อที่ถูกต้อง วิริยะคือความเพียรที่ถูกต้อง สติคือความระลึกที่ถูกต้อง สมาธิคือความตั้งมั่นที่ถูกต้อง ปัญญาคือความเห็นที่ถูกต้อง ความรู้ที่ถูกต้อง อันนี้เป็นพลังของจิต เขาเรียกพลัง ๕ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา นี่เป็นพลังของจิต จิตดวงไหนจะมีพลังมากหรือไม่มีพลังมากขึ้นกับ ๕ ข้อนี้ ที่นี้ในปริยัติเขาพูดอีก ศรัทธาต้องคู่กับปัญญา วิริยะต้องคู่กับสมาธิ สตินี้ต้องทำให้มาก เขาพูดไว้อย่างนั้น

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกลิขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น
๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ (เย็น)

แต่อาตมาจะพูดให้ฟัง คำว่าศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ตัวปัญญาไปอยู่ที่กายเพื่อน ศรัทธาต้องคู่กับปัญญา ปัญญา นั้นละเป็นตัวนำ เป็นตัวควบคุมงานทั้งหมด คำว่าปัญญานี้เป็น สัมมาทิฏฐิแล้ว ตัวสัมมาทิฏฐินั้นละเป็นตัวควบคุมงานทั้งหมด เพราะมรรคมีองค์ ๘ สัมมาทิฏฐิจึงต้องออกหน้า เหมือนเวลา สู้รบกันในสงคราม เคยเห็นไหมหนังจีนบ้าง สมัยก่อนผู้นำหรือ กษัตริย์ต้องออกหน้าอยู่บนช้าง ฉันทิดฉันนั้น สัมมาทิฏฐิจึง ต้องออกหน้า นี้มรรคองค์ ๘ มรรคคือทาง เดินทางปฏิบัติให้ พ้นจากกองทุกข์ เพราะนั้นสัมมาทิฏฐิต้องออกหน้าคือปัญญา นั้นเอง สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบก็คือความคิดที่ถูกต้อง ก็คือปัญญานั้นเอง เหตุนี้พละ ๕ พลังของจิตนั้น ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ปัญญาหลงท้าย ตัวปัญญานั้นละเป็นตัว ควบคุมงานทั้งหมด นี้จะพูดให้ฟัง

๖๖

ศรัทธาคู่กับปัญญา วิริยะคู่กับสมาธิ สติเขาบอกทำให้มาก อันนั้นหมายถึงสัมมาสติ ถ้ามีฉลาดทำให้มากก็หลงทาง ต้อง เป็นสัมมาสติ อาตมาจึงบอกว่าศรัทธาที่ถูกต้อง ความเพียรที่ ถูกต้อง สติคือความระลึกที่ถูกต้องคือสัมมาสตินั้นเอง สมาธิที่ ถูกต้องคือสัมมาสมาธินั้นเอง ปัญญานี้ไม่ต้องพูดถึง คำว่าปัญญา มันถูกต้องในตัวของเขาอยู่แล้ว ปัญญาจะตรงกันข้ามกับโมหะ อวิชชานั้นเอง เหตุนี้ **สติจะถูกต้องเป็นสัมมาสติ จะต้องคู่กับ ตัวปัญญาคือสัมพัชัญญะ** ธรรมในหมวด ๒ ธรรมที่มีอุปการะ

มากคือ สติ สัมปชัญญะ เหตุนั้นสติจะต้องคู่กับปัญญาอีก เห็น
 ยัง นี่คือตัวสัมปชัญญะนั้นเอง

เพราะฉะนั้นความเห็นที่ถูกต้องเป็นปัญญา ความรู้ที่ถูกต้อง
 เป็นปัญญา ฉะนั้นครัทธา เราจะครัทธาสิ่งใดต้องคู่กับปัญญา
ปัญญาจะต้องวินิจฉัยหาเหตุผลในเรื่องนั้น เมื่อเข้าใจ
 เหตุผลในจุดนั้นแล้ว เห็นแจ้งในใจตัวเองแล้วจึงเชื่อ ทีนี้
 ย้อนกลับมุมกลับ เราจะไม่เชื่อเพราะเหตุผลอะไร เห็นใหม่ จะ
 ต้องเชื่อ ครัทธาที่ต้องเชื่อเพราะเหตุผลอะไรจึงต้องเชื่อ ถ้า
 ครัทธาในพระพุทธรูปเจ้าตฺรัสไว้ คือครัทธาในพระปัญญาธิคุณ
 ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ครัทธาในสังฆธรรมคือธรรมะนั้นเอง
 นี่ครัทธาในพระอริยสงฆ์ผู้ทรงพระสังฆธรรมนั่นเอง ก็รวมความ
 เข้ามาทั้งหมดก็คือครัทธาต่อความจริงคือสังฆธรรมนั่นเอง ฉะนั้น
 เราจะต้องถามก่อนว่าทำไมไม่ครัทธา ถ้าไม่ครัทธาทำไมถึง
 ไม่ครัทธา ถ้าครัทธาทำไมต้องครัทธา เข้าใจยัง แค่ ๒ คำนี้
 เคยคิดเคยพิจารณาไหม อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญนะ เขาจึงเอา
 ครัทธาขึ้นมา

๖๗

ครูบาอาจารย์บางท่านได้เคยพูดว่า สติ สมาธิ ปัญญา
 ครัทธา ความเพียร ปัญญาเห็นแจ้งแล้วจึงมีครัทธา มีความ
 เพียร คำว่าครัทธาเป็นสิ่งที่ต้องวินิจฉัยต้องพิจารณา ทำไมต้อง
 ครัทธา ในปริยัติท่านจึงจัดไว้ว่าครัทธาต้องคู่กับปัญญา ทำไมถึง
 ครัทธา ต้องถามประโยคนี้อีกก่อน ถ้าไม่ครัทธา ทำไมถึงไม่ครัทธา

ก็ต้องถามประโยคนี้ก่อนเหมือนกัน นั่นล่ะคือตัวปัญญาจะต้องวินิจฉัย ต้องออกมาทำงานทำหน้าที่ของเขา เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องไม่สำคัญ เป็นเรื่องที่สำคัญมาก ทำไม่ถึงสำคัญมาก เพราะประโยคที่พูดตรงนี้แทงไปสู่พระนิพพานทันที ทำไม่ถึงแทงไปสู่พระนิพพานรู้ใหม่ **เพราะฉะนั้นเหตุนี้ต้องพิจารณา ทำไม่ถึงต้องศรัทธา ทำไม่ถึงศรัทธา ทำไม่ถึงไม่ศรัทธา นี่คือปัญญาใช้ใหม่ หาเหตุผลผลตรงนั้นล่ะคือตัวปัญญา** จึงตรงกับที่ครูบาอาจารย์ท่าน บริยัติเขาเขียนไว้ ศรัทธาคู่กับปัญญา เข้าใจยัง ทำไม่ถึงศรัทธา แล้วทำไม่ถึงไม่ศรัทธา

นี่เป็นเรื่องที่เอาตมาได้ยินคนพูดมาหลายๆ คน แม่แต่พระ แม่แต่ชี ฉันไม่ศรัทธาท่านหรอก วันนี้จึงมาถามว่าทำไม่ถึงไม่ศรัทธา ไม่ศรัทธาเพราะอะไร เพราะคนนั้นบอกว่าท่านไม่น่าศรัทธา อันนี้เป็นเหตุผลใหม่ นี่ต้องพินิจพิจารณา ทีนี้อีกพระพุทธรเจ้าตรัสไว้ในกาลามสูตร อย่าเพิ่งเชื่อ ความเชื่อคือความศรัทธานั้นเอง มี ๑๐ ประการ ไม่ให้เชื่อ ๑๐ ประการ หลักกาลามสูตรเป็นหลักที่จะตัดลินความเชื่อความเห็น เป็นหลักที่สำคัญมาก ท่านพุทธรทาสจึงแนะนำไว้ ให้ใช้หลักกาลามสูตรออกมาวินิจฉัยธรรม ให้ร้อนแก่นธรรมออกมาเพื่อให้ประชาชนให้ทั้งตนเองและผู้อื่น ทีนี้หลักกาลามสูตร อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเป็นเรื่องที่สืบทอดกันมา อย่าเพิ่งเชื่อเพราะคาดคะเนน่าเชื่อถือ อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเข้าได้กับความเห็นของตัวเอง เห็นใหม่ท่าน

ไม่ให้เข้าข้างตัวเองด้วยนะ อย่าเพิ่งเชื่อเพราะผู้พูดน่าเชื่อถือ อย่าเพิ่งเชื่อเพราะผู้พูดเป็นครูอาจารย์ของเรา นี่ท่านไม่ให้เชื่อเพราะสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด ให้เชื่อด้วยสติปัญญาวินิจฉัยเหตุกับผล

เมื่อเช้าหรือเมื่อวานนี้จึงพูดให้ฟัง การวินิจฉัยเรื่องพระ ซึ่งให้ฟัง นี่ก็คือหลักการวินิจฉัยศรัทธาความเชื่อหรือไม่เชื่อ อันนี้ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ ที่อาตมาพูดวันนี้ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย ตัวศรัทธาตัวนี้ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เพราะมันแทงถึงพระนิพพาน นี่ศรัทธาทำไม่ถึงศรัทธา ทำไม่ถึงไม่ศรัทธา ต้องวินิจฉัยให้ชัดแจ้ง ๒ ประโยคนี้ ถ้าไม่ศรัทธาทำไม่ถึงไม่ศรัทธา ถ้าศรัทธาทำไม่ถึงศรัทธา นี่วินิจฉัย ถ้าได้ตัวนี้แล้ว พระพุทธเจ้าตรัสไว้ ศิลที่อบรมดีแล้วยังสมาธิให้เกิด คือสัมมาสมาธินะ สมาธิที่อบรมดีแล้วยังปัญญาให้เกิด พระสุลิกะตา ทำให้มากเจริญให้มากนั่นเอง ปัญญาที่อบรมดีแล้วยังวิมุตติหลุดพ้น นี่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ แล้วพระองค์ยังตรัสไว้ว่า จะบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา นี่เพราะฉะนั้นไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ

ทำไม่ต้องศรัทธา ทำไม่ถึงไม่ศรัทธา ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ ประโยคนี้ไม่ได้ขึ้นมาง่ายๆ วันนั้นมันขึ้นมาแล้วจึงมาพูดให้ฟังให้ตื่นนะ ทำไม่ถึงต้องศรัทธา ทำไม่ถึงไม่ศรัทธา ไม่ศรัทธา เพราะคนนั้นคนนั้นบอกเราว่ามันไม่น่าศรัทธาหรือ ไม่ศรัทธา เพราะเราเห็นพฤติกรรมภายนอกเป็นอย่างนั้นไม่น่าศรัทธาหรือ ไม่ศรัทธาเพราะนิสัยใจคอเราขาดความศรัทธา ขาดความเคารพ

ต่อคนต่างๆ เหนอ หรือไม่ศรัทธาเพราะเราติดนิสัยตีตนเสมอ ท่านหรือเหยียบท่าน นี่ต้องพินิจพิจารณา หรือไม่ศรัทธาเพราะเหตุผลอะไร ที่นี้ศรัทธาเพราะเหตุผลอะไร ต้องวินิจฉัยตัวนี้เป็นจุดแรกนะ แต่เป็นจุดที่สำคัญมากเพราะอะไร เพราะแพงถึงพระนิพพาน

ทำไมถึงว่าแพงพระนิพพาน มีเหตุผลอยู่ จะพูดให้ฟัง ถ้าคนดูตัวเองแล้วจะรู้ทันที ถ้าพูดประโยคนี้นะ คำถามนี้ถ้าพูดออกไปแล้ว ถ้าผู้ใดดูตัวเองวินิจฉัยตัวเองอยู่เรื่อยๆ จะรู้ทันทีเลย จะรู้คุณค่าของประโยคนี้อีกสองประโยคนี่ นี่ละข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ วิริยะคือความเพียรต้องคู่กับสมาธิ สมาธิตัวนี้เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิจะเกิดได้ต้องอาศัยตัวปัญญาจะบอกให้อาศัยตัวสติที่เป็นสัมมาสติ เพราะฉะนั้นในมรรคองค์ ๘ ท่านตรัสไว้ว่า สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ สามตัวนี้ย่นลงสู่ตัวสมาธิ เพราะฉะนั้นความเพียรก็ย่นลงสู่ตัวสมาธิ เพราะฉะนั้นวิริยะต้องคู่กับตัวสมาธิ ต้องคู่กับตัวสัมมาสติ สัมมาสติก็บอกไว้อยู่แล้วจะเกิดได้ต้องอาศัยสัมมาทวิปฏิภาคือตัวปัญญา ที่พูดให้ฟังในมหาสติปัฏฐานสูตร จะเป็นสติในมหาสติปัฏฐานสูตรได้ต้องอาศัยปัญญากำกับตัวสตินั้น

สมาธิคืออะไร ไม่ใช่ความสงบไปสงบสบายเฉยๆ นะ ไม่ใช่ นะ อันนั้นเขาเรียกปัสสัทธิคือความสงบ สมาธิตัวนี้ให้พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า สติสัมปชัญญะที่ถึงพร้อมเป็นเหตุให้

เกิดหิริโอดตंपปะ ความละอายแก่ใจ ความเกรงกลัวต่อผลแห่งกรรม หิริโอดตंपปะที่สมบูรณ์ที่ถึงพร้อมเป็นเหตุให้เกิดอินทริยสังวร การสำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ใจตัวคิดนึกสติสัมปชัญญะต้องทำหน้าที่วินิจฉัยแยกเอาตลอดเวลา นี่จึงเกิดอินทริยสังวร เมื่อสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ เมื่อเกิดการระลึกเกิดความรู้ความเห็น เห็นคุณเห็นโทษในสิ่งทั้งหลาย เมื่อเห็นคุณเห็นโทษแล้วจึงสำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เพื่อระวังโทษที่จะเกิด เพราะจะเจริญกุศลให้เกิด เขาจึงเรียกจึงเกิดอินทริยสังวร คือหิริโอดตंपปะ นั่นคือเห็นคุณเห็นโทษแล้ว

เมื่ออินทริยสังวรเกิดถึงพร้อมเป็นเหตุให้เกิดตัวศีล ศีลตัวนี้คือความปกติเป็นอริยกันตศีล ไม่ใช่ศีลบัญญัติ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ศีลความปกตินี้เป็นความปกติของใจ ความปกติตัวนี้ศีลตัวนี้เป็นเหตุให้เกิดตัวสมาธิ สมาธิตัวนี้เป็นสัมมาสมาธิ เพราะเมื่อจิตมีความปกติย่อมมีความตั้งมั่น ความตั้งมั่นแห่งจิตคืออะไร คือการที่จิตเมื่อมีความตั้งมั่นแล้วสติเป็นสัมมาสติจะรวมอยู่ในนั้น สัมมาทิวฐิก็อยู่ในนั้น เมื่อตั้งมั่นแล้วจะไม่ลงไปเล่นในอารมณ์ คำว่าอารมณ์คืออะไร ก็คือรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ธรรมารมณ์ คือเจตสิกนั่นเอง ความคิด เวหนากับสัญญา เหตุนี้สมาธิคู่กับสติตัวนี้ สมาธิตัวนี้เป็นสัมมาสมาธิไม่ใช่ฆานโลกีย์ นี่ให้รู้จักเอาไว้ สมาธิตัวนี้เป็นความตั้งมั่นแห่งจิต เมื่อจิตมั่นตั้งมั่นเหมือนอะโรมาพัต เสา

มันมั่นคงแล้ว มันก็ไม่หวั่นไหวไปกับสิ่งใด เมื่อไม่หวั่นไหวใน
อารมณ์ที่มากกระทบก็คือไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่ถูกรู้นั่นเอง เข้าใจยัง

อารมณ์คือรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ธรรมารมณ์ เป็น
สิ่งที่ถูกรู้เท่านั้น เมื่อมีสัมมาสมาธิเกิดย่อมไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์
ที่ถูกรู้ เมื่อไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์ที่ถูกรู้ ก็ย่อมไม่ไหลไม่ลง
ไปเล่นในสิ่งที่ถูกรู้ เมื่อไม่ลงไปเล่นในสิ่งที่ถูกรู้ จึงเห็นความจริง
ของสิ่งที่ถูกรู้ นั่นคืออะไร คือสภาวะธรรมอันหนึ่งเกิดขึ้นแล้วก็
ดับไปเป็นอนิจจัง ทนอยู่ไม่ได้เป็นทุกขัง เกิดตามเหตุปัจจัย เมื่อ
มีเหตุไม่มาดีโดยสมมติหรือไม่ดีโดยสมมติก็ย่อมเกิดแล้วก็ดับไป
ตามเหตุปัจจัย เกิดตามเหตุตามปัจจัย ดับไปตามเหตุตามปัจจัย
นั่นคืออะไร ก็จะเป็นความจริงของสิ่งที่ถูกรู้ทั้งหมด ว่าเป็น
อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นั่นคือ **ยถาภูตาญาณทัสสนะ** ญาณ คือ
ปัญญาคือความรู้อันถูกต้อง ทัสสนะ คือการเห็น ได้เห็นยถา-
ภูตา ได้เห็นมหาภูตรูปทั้ง ๔ ได้เห็นขันธ ๕ รูปนามนี้ ตาม
ความเป็นจริง คือเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตานั้นเอง

๗๒

เพราะฉะนั้นท่านจึงบอกไว้ เมื่อสมาธิถึงพร้อม ยังปัญญา
ให้เกิด คือยถาภูตาญาณทัสสนะ ยถาภูตาญาณทัสสนะปัญญานี้
เมื่อเกิดขึ้นแล้ว รู้เห็นสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เมื่อรู้เห็น
สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงแล้ว จึงเห็นว่าทุกอย่างไม่ใช่ของ
เราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา ปวຍการที่จะไปยินดีไปยินร้าย
กับสิ่งเหล่านี้ ความสุขที่ได้จากสิ่งเหล่านี้ก็เป็นแค่ความสุขชั่วคราว

ชั่วคราวประเดี๋ยวประด๋าว เป็นสุขอันมีประมาณน้อย สุขที่เจอ
ทุกข์ตามมาทีหลัง นี่ไม่ใช่สุขที่แท้จริง จึงเห็นพระนิพพานคือ
ความไม่มีอะไรปรุงแต่ง เป็นความสุขอย่างแท้จริง จึงเกิดนิพพิทา
คือความจะปล่อยคว่ำแสงหารูปนามขั้น ๕ ไปตามอารมณ์
ตนเอง จึงเกิดนิพพิทา เมื่อเกิดนิพพิทาจึงเกิดวิราคะ คือจาง
คลายอุปาทานในขั้น ๕ นั้นเอง เมื่อจางคลายอุปาทานใน
ขั้น ๕ จึงเกิดวิมุตติหลุดพ้น เพราะฉะนั้นสมาธิตัวนี้เป็นสัมมา
สมาธิ จึงพูดให้ฟังว่าความเพียรต้องคู่กับสมาธิคือสัมมาสมาธิ
นั่นเอง ถ้าเพียรตั้งมั่นจึงจะเกิดปัญญาตามมา สัมมาสติก็อยู่
ในนั้น แต่ถ้าเพียรไม่คู่กับสัมมาสมาธิก็ผิดทางหรือไม่ก็ฟุ้งซ่าน
นี่ความเพียรต้องถูกทางด้วยจึงเป็นปธาน ๔ นี่จึงเป็นสัมมา
วายามะ ถ้าเพียรไม่ถูกทางก็ไม่ใช่สัมมาวายามะ

เพราะฉะนั้นความเพียรจึงต้องคู่กับสมาธิ ความเพียรนั้น
จึงคู่กับสมาธิ แต่จริงๆ แล้ว ไม่ใช่คู่สมาธิอย่างเดียว ต้องมี
ปัญญาอยู่แทรกซ้อนอยู่ไปต้องมาที่สัมมาสติอยู่ สัมมาสตินั้น
เขาบอกให้ทำให้มาก คือทำถ้าบอกทำให้มาก สตินั้นให้เจริญ
ให้มาก ให้เป็นสัมมาสติก็ต้องคู่กับตัวปัญญานั้นเองจึงจะเป็น
สัมมาสติได้ จึงเป็นความเห็นที่ถูกต้องได้ นี่พูดเรื่องพละ ๕ ให้
ฟัง เหตุนั้นครัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา จะเดินไปถูกทาง
ก็ต้องอาศัยตัวปัญญาเป็นตัวนำเป็นตัวควบคุมกำกับงาน เป็น
ตัววินิจฉัยตลอด เพราะนั้นปัญญาคือความเห็นที่ถูกต้อง ความรู้

ที่ถูกต้องจึงมีคุณมหันต์ พระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ว่า สัมมาทิฏฐิ เป็นเบื้องต้นของกุศลธรรมทั้งหมด อวิชชาเป็นเบื้องต้นของอกุศลธรรมทั้งหมด นี่พระองค์ตรัสเอาไว้ เพราะฉะนั้นครัทธาตรงนี้ต้องวินิจฉัย ทำไม่ถึงเชื่อ ทำไม่ถึงไม่เชื่อ นี่ต้องวินิจฉัยความเพียรนั้นต้องคู่กับสมาธิ สมาธิไม่ใช่สมาธิโลกีย์ **อย่าเข้าใจว่าไปนั่งสงบสบายแล้วเป็นความถูกต้อง ไม่ใช่** เป็นสัมมาสมาธิ**ก็ไม่ใช่** ทำอะไรทุกอย่างทุกอิริยาบถ ตั้งมั่นอยู่ในนั้น ไม่หลงไปเล่น อาศัยสิ่งเหล่านั้นแค่ระลึกรู้ เป็นสิ่งที่ถูกรู้ของจิตเฉยๆ แล้วก็มุ่งต่อประโยชน์ตรงนั้น ทำไปปล่อยวางไปทุกขณะ ตรงปล่อยวางความเป็นตัวตนความเห็นแก่ตัวนั้น นั่นละสัมมาสมาธิเกิด เราจะฝึกสัมมาสมาธิไม่ใช่แค่นั่งหลับตา ทุกอิริยาบถฝึกสัมมาสมาธิได้ ต้องทำความเห็นตรงนี้ให้ถูกต้องก่อน ถ้าไม่ทำความเห็นตรงนี้ให้ถูกต้อง ก็จะไปหลงไปตามความเห็นเก่าๆ นั้นเอง

๗๔

ดังนั้นทำไม่ถึงว่าครัทธาจึงต้องวินิจฉัย ถ้าเราสังเกตดูตัวเราง่ายๆ นะ ดูเราง่ายๆ นะ ถ้าทุกคนสังเกตตัวเองนะดูตัวเองนะ ง่ายๆ เลย เวลาเราคิดอะไรขึ้นมาบ๊ิบนี้จะเชื่อทันที ใช่ไหม ใช่ไหม เชื่อมันทันทีเลยใช่ไหม พอคิดอะไรบ๊ิบเชื่อทันทีเลยใช่ไหม จริงไหม สังเกตไหมเวลาเราคิดอะไรขึ้นมาบ๊ิบนี้ จะเชื่อความคิดทันทีใช่ไหม นั่นละคือความเชื่อ ใช่ไหม สังเกตไหม เพราะนั้น ใครที่วินิจฉัยครัทธาตัวนี้ ก็จะเป็นผู้ที่มีเหตุมีผล

มีปัญหา เวลาคิดอะไรปั๊บขึ้นมาปั๊บ เห็นอะไรขึ้นมาปั๊บนี้ ตัวสติ ปัญญานั้นเองมันจะวินิจฉัยทันที เมื่อวินิจฉัยจะเห็นความจริงของขั้นที่ ๕ ของสังขารนั่นเอง เมื่อเห็นความจริงของสังขารจะเชื่อหรือไม่เชื่อ เขาจะวินิจฉัย ไม่ใช่คนเชื่อง่าย แล้วก็ไม่ใช่คนเชื่อยาก อยู่ที่เหตุกับผลตรงนั้น นี่จึงบอกว่าเมื่อเท่าทันความคิด เห็นความจริงของความคิด ไม่หลงความคิด นั่นละเป็นทางสู่พระนิพพาน แหงถึงพระนิพพานใหม่ ศรัทธาตัวนี้

นี่พูดภายในจิตแล้วนะ เพราะนั่นข้างนอกก็มาจากข้างในนั่นเอง ข้างนอกก็ออกมาจากข้างใน ข้างในก็ออกไปข้างนอก เข้าใจใหม่ ความคิดความเห็นก็มาจากข้างในใช่ใหม่ จะเชื่อจะพูดจะอะไรออกมาก็ออกจากกันบั้งคือจิตนั่นเอง คือจากข้างใน เห็นใหม่ เพราะฉะนั้นคนนี้พูดอย่างนี้แสดงอย่างนี้ มันก็ออกจากข้างใน คนไหนหลงเชื่อง่ายมันก็ออกจากข้างในใช่ใหม่ คนไหนมีเหตุมีผลก็อยู่ออกจากข้างใน **ข้างนอกก็มาจากข้างใน แล้วข้างในก็แสดงออกไปข้างนอก มันเป็นเหตุเป็นผลกันอยู่ตลอด** แค่นั้นนะ

เพราะฉะนั้นถ้าเราหัดวินิจฉัยตัวนี้ เขาเรียก ัมมวិจยสัมโพชฌงค์ การวิจัยธรรมเลือกเฟ้นแห่งธรรม เวลาคิดนึกขึ้นมา หรือเวลาประสบเจออะไรขึ้นมา ทำไม่ต้องศรัทธา ทำไม่ถึงไม่ศรัทธา นี่การเลือกเท่ากับหัดเลือกเฟ้นพิจารณาธรรมนั่นเอง นั่นคือตัวปัญญา ัมมวิจยสัมโพชฌงค์นั่นเอง บุคคล

นั้นได้หลักธรรมคืออะไร ก็คือได้หลักสติ ได้หลักสมาธิ ได้หลักปัญญานั่นเอง เขาอยู่ด้วยความรู้ความเห็นที่ถูกต้อง ได้วิวินิจฉัยทุกอย่างตามความเป็นจริง เขาจึงอยู่ด้วยปัญญานั้นเอง อยู่ด้วยปัญญานั้นเอง ไม่ได้อยู่ด้วยโมหะ อะไรผ่านเข้ามาก็วิวินิจฉัยหาเหตุหาผลนั่นเอง เรียกว่าฉัมมวิจยสัมโพชฌงค์ องค์แห่งการตรัสรู้ นั่นเอง

เมื่อเห็นแจ้งถึงอุเบกขาสัมโพชฌงค์เขาก็วางเฉย อะไรขึ้นมาก็วางเฉย ไม่หลงไปเล่นเพราะเห็นแจ้งความจริงมันแล้ว ไม่ว่าภายนอกภายในอะไรจะดีขนาดไหน เขาเห็นแจ้งมันแล้ว เขาก็ไม่หลงตามมัน ความไม่หลงตามมัน นั่นล่ะคือหมดอวิชชา เข้าใจยิ่ง เพราะนั่นศรัทธาต้องวิวินิจฉัยให้ดี นั่นเราจึงพูดให้ฟังที่พูดกันออกมาเรื่อยๆ เรื่องนั้นเรื่องนี้ พูดด้วยอะไร พูดด้วยอะไร คิดด้วยอะไร แล้วเมื่อไรจะเห็นมัน ไอ้สิ่งที่มันแปลกปลอมอยู่ภายในเหมือนน้ำขุ่น เคยเห็นไหม เขาจะทำน้ำให้สะอาดได้อย่างไร น้ำขุ่นเขาจะทำให้สะอาดได้อย่างไร เขาต้องไปกรอง ไซ้ใหม่ กรองแล้วยังไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์นะ เขาไปกลั่น นี่จะร้อยเปอร์เซ็นต์คือน้ำกลั่น ฉันทิดฉันนั้น ตะกอนหรือสิ่งสกปรกภายในใจก็ต้องกลั่นออกมา อะไรจะไปกลั่นน้ำใจคนให้สะอาดได้ ก็ตัวปัญญานั้นเอง การวิวินิจฉัยเหตุผลนั่นเอง ทั้งเรื่องภายนอกทั้งเรื่องภายในตัวเอง วิวินิจฉัยกาย วิวินิจฉัยเวทนา วิวินิจฉัยสัญญา วิวินิจฉัยสังขาร วิวินิจฉัยตัววิญญาณความรู้

ว่าความรู้้นั้นเป็นไปเพื่อความถูกต้อง เป็นไปเพื่อประโยชน์หรือ เป็นไปเพื่อโทษ ตัวยัญญานั้นจะต้องวินิจฉัยหมด จึงจะกลั่นตัว ที่แอบแฝงอยู่ในนั้นออกมาได้ สติปัญญาตนเอง เมื่อกลั่น ออกไป น้ำนั้นจึงใสจึงบริสุทธิ์ เข้าใจยิ่งละ

นี่ละพระพุทธเจ้าจึงบอกไว้ว่า จะบริสุทธิ์ได้เพราะปัญญา ต้องค้นเข้าไปในกายใจเรา อะไรคือตัวแอบแฝงอยู่ในนั้น อะไรคือยาตำ อะไรคือสิ่งสกปรกที่เจือปนอยู่ในน้ำใจตรงนั้น ต้องค้น เข้าไปค้นเข้าไป ธรรมชาติหนึ่งมันจะติดตัวเองออกมา ประุ่งแต่ง ออกมาตลอด อะไรคือเหตุให้มันประุ่งแต่ง ขึ้นนี้ยังไม่ได้เลย พอมันประุ่งแต่งปั๊บเชื่อเลย ฉันคิดอย่างนี้ฉันเป็นอย่างนี้ฉันเป็นอย่างนั้น เชื่อเลย คำว่าเชื่อเลยก็หมดทางที่จะเถียงยาที่จะกลั่น น้ำออกมาแล้ว มันติดตัวออกมาประุ่งแต่งออกมา สติปัญญาต้อง วินิจฉัยเหตุผลตรงนั้นทันที เมื่อเข้าใจเรื่องราวที่มันประุ่งแต่ง เข้าใจถึงตัวที่มันซ่อนเร้นอยู่ภายในนั้นอีก มันก็จะเห็นความจริง ของสิ่งนั้น แล้วก็วางไป วางไป วางไป มันจะกลั่นน้ำนั้นให้ บริสุทธิ์ออกมาเรื่อยๆ นั่นละบริสุทธิ์ด้วยปัญญา

๗๗

เพราะฉะนั้น จึงบอกว่าศรัทธาเน่ ทำไม่ต้องศรัทธา ทำไม่ ถึงไม่ศรัทธา จึงไม่ใช่เรื่องเล็กๆ เป็นเรื่องที่ต้องใช้สติปัญญา วินิจฉัย นิสัยที่เคยวินิจฉัย นิสัยที่อยู่บนหลักธรรมคือความ ถูกต้องตามเหตุตามผล มีเหตุมีผลตรงนั้น จะไม่นั่งนอนใจที่จะวินิจฉัยตัวรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โดยเฉพาะ

ตัวสังขารตัวคิดนึก ตัวตณหานั่นเอง เขาจะต้องหมุนเข้าไป
 วินิจฉัยตัวคิดนึกอยู่ตลอดเวลา ว่ามันคิดออกมาอย่างนี้ถูกต้อง
 ไหม คิดมาอย่างนี้เป็นอย่างไร อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้มัน
 คิดอย่างนี้ นี่เขาจะต้องวินิจฉัยลงไป คิดอย่างนี้แล้ว ผลจะเป็น
 อย่างไร ตามมันไปแล้วจะเกิดอะไรขึ้น เขาต้องวินิจฉัยหาเหตุ
 หาผลอยู่ตลอดเวลา เมื่อเห็นความจริงตรงนี้แล้ว สติปัญญา
 นั้นเองความจริงตรงนั้นเอง มันจะปล่อยวางความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง
 นี้ต่างหาก จึงยังแต่ประโยชน์ไม่ยังโทษ เพราะความไม่ถูกต้อง
 เป็นโทษ ความถูกต้องเป็นคุณเป็นประโยชน์

เพราะฉะนั้นเรื่องของศรัทธา เรื่องของกาลามสูตรเป็นสิ่งที่
 สำคัญมาก ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้สอนเรา ศาสนาพุทธเป็นศาสนา
 ของผู้ทรงปัญญา ไม่ใช่ศาสนาของผู้ด้อยปัญญา เหตุนั้นเราต้อง
 วินิจฉัยตัวนี้ก่อน ถ้าวินิจฉัยเข้าใจแล้ว เมื่อเข้าใจนอกก็เข้าใจใน
 เมื่อมันอะไรขึ้นมากก็ต้องวินิจฉัยมัน **การวินิจฉัยความรู้สึกรู้คิดนึก**
อยู่ตลอดเวลา เท่ากับถอยตัวออกมาจากสิ่งที่ถูกรู้ เมื่อวินิจฉัย
 มันอยู่เรื่อยๆ เท่ากับวิจัยขั้น ๕ อยู่เรื่อยๆ เท่ากับหัดกลั่น
 น้ำสกปรกให้เป็นน้ำใส สติปัญญาตรงนั้นที่ฝึกฝนอบรมจน
 เป็นนิสัยจนเป็นอัตโนมัติ ครูบาอาจารย์ท่านเรียกมหาสติมหา
 ปัญญา เขาจะไม่หนึ่งนอนใจต่อสิ่งต่างๆ ที่มาสัมผัสสัมพันธ์ใน
 จิตใจของเขา เขาจะตามวินิจฉัยทั้งเรื่องภายในทั้งเรื่องภายนอก
 งานการต่างๆ เขาจะวินิจฉัยอยู่ตลอดเวลา ทำงานของเขาอยู่

ตลอดเวลา จนกว่างานนั้นจะเสร็จ เมื่อเสร็จเขาก็เลิกทำในเรื่องนั้น เหมือนก่อสร้างศาลาตรงนี้เสร็จก็เลิกทำ ก็ไปทำจุดใหม่ฉันใดฉันนั้น เพราะฉะนั้นใครได้ยินได้ฟังไปแล้วให้เอาไปขบคิดพิจารณา กลับหน้าออกมา ถ้าใครไม่รู้จักวินิจฉัยยังไม่ตื่นตัว ยังไม่ตื่น สติปัญญายังไม่ตื่น ขอให้ตื่นซะ ให้พินิจพิจารณาซะ

อย่ามองข้ามสาระคุณของตนเอง อย่าคบคนชั่วเป็นมิตร ให้คบบัณฑิตเป็นมิตร คนชั่วคือโมหะอวิชชาในใจเรา บัณฑิตคือสติปัญญาในใจเรา เหตุการณ์เห็นสมณะเป็นมงคล เมื่อใดสมณะที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ปรากฏในใจของเรา เป็นมงคลอันสูงสุด สมณะนั้นจะเกิดได้ ย่อมต้องอาศัยความเพียรที่ถูกต้อง ศรัทธาที่ถูกต้อง สติที่ถูกต้อง สมาธิที่ถูกต้อง ปัญญาที่ถูกต้อง จึงจะเกิดได้ สมณะนั้นอาศัยพละ ๕ นี้ เป็นเหตุเป็นปัจจัยที่จะเกิดขึ้น ถ้าเราต้องการชื่นชมสมณะ ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง ทำความเห็นให้ถูกต้องตรงวิจยกายใจตามความเป็นจริงของเขา แล้ววันหนึ่ง เราก็จะได้เห็นสิ่งที่ไม่เคยรู้เคยเห็น การแสดงมาก็ขอยุติแต่เพียงแค่นี้ ยะถา วาริระหาฯ ■

เพียรเพื่อความวิจิ

วันนี้วันที่ ๒๙ กันยายน ทำงานทุกอย่าง เรียกว่าปฏิบัติธรรมนะ อย่าไปเรียกว่างาน งานนั้นคือสมมติ งานหนึ่งงานนี้ ผัดผัก ทำกับข้าว จัดกับข้าว ชุดดิน ถางหญ้า มันมีตัวร่วมกันอยู่ เคยสังเกตไหม ผัดผัก ชุดดิน ถางหญ้า ทำกับข้าว จัดกับข้าว มันใช้มือเ่ง ทำร่วมกันหมด นั่นละตัวรูป ตัวนามตัวรู้ รู้ผัดผัก รู้ทำกับข้าว รู้ถางหญ้า รู้จัดกับข้าว อันนั้นละตัวนาม ทีนี้สมมติ มันจะมีอยู่ เพราะมันอาศัยสัญญาที่เรียนรู้อมาหมายรู้ว่าการทำเรื่องนี้การทำให้เรื่องนี้เรียกว่าผัดผัก เรียกว่าทำกับข้าว สัญญานั้นมันทำหน้าที่แล้วก็ดับไป สังขารเมื่อคิดขึ้นมา มันทำหน้าที่แล้วก็ดับไป วิญญาณ มันสัมผัส มันวิญญาณเกิด มันรู้แล้วมันก็ดับไป ตัวมันเอง มันก็ไม่ได้บอกว่าตัวมันเองเป็นอะไร กับข้าว มันก็ไม่ได้บอกว่ามันเป็นอะไร กิริยาผัดผัก กิริยาถางหญ้า มันก็ไม่ได้บอกว่ามันเป็นผัดผัก มันถางหญ้า แต่ตัวสัญญาที่มันหมายให้จิตรู้ที่มันเรียนรู้อมา มันสมมติขึ้นมาให้รู้เรื่องนั้นเรื่องนั้นเฉยๆ ทีนี้เมื่อเรียนรู้อเมื่อรู้มันอย่างนั้นแล้ว มันไปอยู่ในสมมตินี้

ตลอดนะ มันก็เลยหลงยินดีหลงยินร้าย ในสิ่งที่มันชอบใจมันก็ยินดี ในสิ่งที่มันไม่ชอบใจมันก็ยินร้าย มันเลยมีสมมติตัวหนึ่งเรียกว่าของกูตัวกูเกิดขึ้นมา แล้วก็หลงไปตามสมมตินั้น แล้วก็อยู่กับความหลงตรงนั้น นี่มันหลงอยู่อย่างนั้น มันเลยไม่เห็นนะที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ เห็นกายสักแต่ว่ากาย ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา มันละสมมติหมดแล้ว อันต้นหาทิวฏฐิอาศัยเกิดไม่ได้

คำว่าละสมมติ ไม่ใช่เข้าไปทำลายไม่ให้สมมตินั้นมันไม่มี แต่มันเห็นอยู่ มันไม่ให้ความสำคัญมันหมายถึงในกายในรูปนั้น มันก็เลยสักแต่ว่า เห็นเวทนาสักแต่ว่าเวทนา ไม่ใช่สัตว์ บุคคลตัวตน เรา เขา มันก็ไม่ให้ความสำคัญมันหมายถึงเวทนานั้นเป็นอะไร เป็นเราเป็นเขาเป็นอะไรขึ้นมา เห็นจิตสักแต่ว่าจิต ไม่ใช่สัตว์ บุคคลตัวตน เรา เขา เห็นธรรมสักแต่ว่าธรรม ไม่ใช่สัตว์ บุคคลตัวตน เรา เขา สมมตินั้นก็สักแต่ว่าสมมตินั้นนะ เป็นแค่สิ่งหนึ่งขึ้นมาเฉยๆ เพื่อให้จิตหมายรู้เฉยๆ สัญญาทำหน้าที่ให้จิตหมายรู้ เมื่อรู้ตามสัญญานั้น มันก็เลยเป็นสมมตินั้นละ อยู่ในนั้น เกิดขึ้นมา ตัวสมมตินั้นมันไม่มี มันอาศัยตัวสัญญาเกิด ตัวเรื่องราวมันไม่มีอยู่จริง มันเป็นตัวสัญญาเขาจึงสมมติเรียกว่าสมมติ เมื่อเห็นตรงนี้ ทิวฏฐิก็เกิดไม่ได้ว่าของกูตัวกูเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ดี จะหลงไปตามมัน หลงไปตามทิวฏฐิ ทิวฏฐิที่เป็นของกูตัวกูมันก็เกิดไม่ได้ ความหลงไป

ตามทิวฏฐิก็เกิดไม่ได้ เมื่อมันเกิดไม่ได้ ตัณหาที่เกิดไม่ได้ เมื่อ
 ตัณหาเกิดไม่ได้ ความทุกข์ก็เกิดไม่ได้

เหตุนี้ท่านจึงบอกให้ดับที่อวิชชาคือความหลงนั่นเอง
 หลงไม่รู้จริงในสภาวะธรรมตรงนั้น หลงไม่รู้จริงในเรื่องของ
 เจ้าของ เมื่อรู้แล้วเห็นอย่างที่ท่านตรัสไว้ในสติปัฏฐาน ๔ มันก็
 เลยหมด หมดความสำคัญมันหมายถึง สิ่งเหล่านั้นมันก็อยู่ของมัน
 อย่างนั้น แต่มันไม่มีของเรา ไม่มีตัวเราอยู่ในนั้น มันจึงตรงกับ
 ที่ท่านอัญญาโกณฑัญญะเห็น ที่พระพุทธรเจ้าตรัสไว้ อัญญา-
 โกณฑัญญะเห็นแล้วหนอ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา
 ย่อมดับไปเป็นธรรมดา ท่านใช้ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น ก็คือไม่มี
 สมมติบัญญัติว่าเป็นนั่นเป็นนี่ เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง เมื่อมีเหตุ
 เกิดก็เกิด เมื่อเหตุดับก็ดับ เกิดดับไปตามเหตุปัจจัยของ
 สิ่งนั้นๆ จึงสูญจากสัตว์บุคคลตัวตนเราเขา ตั้งอยู่ก็เพราะเหตุมัน
 ตั้งอยู่ มีก็เพราะเหตุมันยังมีอยู่ เมื่อเหตุดับมันก็ไม่มี มัน
 จึงไม่มีจริง เพราะมันไม่คงอยู่ได้คงทนถาวร มันมีอยู่ได้เพราะ
 เหตุปัจจัย มันมีอยู่ได้เพราะเหตุปัจจัยมันตั้งอยู่ เมื่อเหตุปัจจัย
 ไม่ตั้งอยู่ ไม่มี มันก็ไม่มี

เพราะนั่นมันมีเมื่อเหตุปัจจัยมี มันไม่มีเมื่อเหตุปัจจัย
 ไม่มี จึงไม่ใช่ตัวเราไม่ใช่ของเรานั้นเอง ให้หัดวิจยพิจารณา
 เรื่อยๆ เมื่อพิจารณาเรื่อยๆ มันจะเห็นนะ เห็นอยู่ในใจเรานั้นละ
 ไม่ได้ไปเห็นข้างนอก นั่นหัดพินิจพิจารณา หัดละของกุศลตัวกู เมื่อ

มันมีโทษะ มีโทษะ แสดงว่ามันมีของกุกตัวกุกเกิดแล้ว มันมีความหลงเกิดแล้ว เพราะโทษะโทษะมันมาจากโมหะ ถ้าละเอียดเข้าไปอีก เมื่อโทษะโทษะไม่มี มันก็มีแต่โมหะคือตัวกุกอย่างเดียวของกุกตัวกุกอยู่ตรงนั้น ตรงไหนที่มันยังสำคัญมันหมายอยู่ มันยังเห็นผิดว่าเป็นของกุกตัวกุก ตรงนั้นจึงเป็นอวิชชาอยู่นั่นเอง เมื่อตรงนั้นไม่มี มันจึงตรงกับพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในสติปัฏฐานสูตร เห็นกายสักแต่ว่ากาย เห็นเวทนาสักแต่ว่าเวทนา เห็นจิตสักแต่ว่าจิต เห็นธรรมสักแต่ว่าธรรม ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา หมดจากสมมตินั้น อันตณหาและทิกฎฐิอาศัยเกิดไม่ได้ เมื่อหมดจากสมมติดตรงนั้น ว่างเปล่าตรงนั้น

ทิกฎฐิคือความเห็น จะเกิดขึ้นมาเพื่อหลอกเจ้าของ เพื่อจะให้อยึดมั่นถือมั่นก็เกิดไม่ได้ แม้แต่ทิกฎฐิเกิดขึ้นมาความเห็นเกิดขึ้นมา มันก็เห็นแล้วว่าความเห็นนั้นก็ไม่ใช่ของเรา เป็นสิ่งสมมติหมด ตณหาทะยานอยากไปทางดี ทางรัก ทางซัง ไม่อยากได้ เป็นกามตณหา ภวตณหา วิภวตณหา จึงเกิดไม่ได้นั่นเอง ท่านจึงตรัสไว้ อันทิกฎฐิและตณหาอาศัยเกิดไม่ได้ เพราะเห็นแจ้งในใจหมดแล้ว มันไม่มีของกุกตัวกุกสักอย่าง มันเป็นธรรมชาติธรรมอันหนึ่งเกิดแล้วดับไป เกิดแล้วดับไป เกิดแล้วดับไป ตามเหตุตามปัจจัย มันเห็นชัดแจ้งในใจตัวเองอย่างนั้น มันจึงสูญจากความยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นของเราเป็นเราเป็นตัวตนของเรานั้นเอง เมื่อสูญจากความยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งนั้นเป็น

ของเราเป็นตัวเราเป็นตัวตนของเรา ทัศนคติและตัณหาที่เกิดไม่ได้
 นั้นเอง มันจึงเป็นความว่างเปล่า ว่างจากอุปาทานยึดมั่นถือมั่น
 ในกายเวทนาจิตธรรม ว่าเป็นของเราว่าเป็นเราว่าเป็นตัวตน
 ของเรานั้นเอง นั่นเรียกว่าว่างจากความหลง เมื่อว่างจากความ
 หลงมันก็ว่างจากความโลภ ความโกรธนั่นเอง เพราะมันไม่รู้จะ
 เอามาเพื่อใคร เพราะมันไม่มีใครเป็นเจ้าของของใคร แล้วจะ
 เอามาเพื่อใคร เพื่ออะไร มันจึงไม่มี มันจึงเห็นถึงความสงบจาก
 โลก โกรธ หลงนั่นเอง

จึงได้รับคำที่ว่าไม่พึงประมาทปัญญา ปัญญาได้วิจย
 แยกแยะในกายเวทนาจิตธรรมนี้ ลัจจะพึงรักษา เมื่อตั้งมุ่งไปสู่
 ความพ้นทุกข์ มุ่งไปสู่ความไม่มีโลกโกรธหลง จึงวิจยสิ่งเหล่านี้
 งานนี้ไม่ทอดธุระ มุ่งมั่นอยู่ พินิจพิจารณาอยู่ จึงเท่ากับการรักษา
 ลัจจะนั่น การงานนั้นทำเพื่ออะไร เพื่อละอุปาทานของกูตัวกู
 นั้นเอง เพื่อละโลก โกรธ หลงนั่นเอง จึงเพิ่มพูนจาคะ คือการ
 สละการวาง วางอุปาทาน วางความยึดมั่นถือมั่น ในขั้นที่ ๔ ใน
 สมมติข้างนอกทั้งหมด เมื่อวางออกไปแล้วจึงเห็นนะ เห็นว่า
 สิ่งเหล่านี้ะแท้จริงแล้ว มันไม่มีของเราไม่มีเราไม่มีตัวตนของ
 เรา มันเป็นธรรมชาติธรรมอันหนึ่งเกิดแล้วก็ดับไป เกิดแล้วก็
 ดับไปตามเหตุตามปัจจัยของเขา จึงไม่มีความดีนทรน ไม่มีความ
 ตั้งปรารถนาจะไปเพื่ออะไร จะไปเกิดในภพทั้ง ๓ ก็ไม่มี เพราะ
 มันไม่มีความหลงในนั้นแล้ว

เพียรเพื่อความจริง

นั่นละให้พิจารณาแยกแยะวิเคราะห์วิจัยฝึกสติให้มาก สติคือความระลึก ให้ตั้งมั่นให้มีสัจจะคือสมาธินั่นเอง หัดวิเคราะห์วิจัยแยกแยะ ให้เข้าใจความจริงในเรื่องของกายเวทนาจิตธรรมหรือรูปนามชั้น ๕ นี้ มันคืออะไร แยกแยะมันลงไป แต่ละอย่างๆ แยกแยะมันลงไปจึงจะเห็นนะ เห็นว่าแม้แต่ดินก็สมมติว่าดิน มันก็แค่รูปคือขาคเลือนไหวนั่นเอง แม้แต่กินมันก็สมมติว่ากิน มันก็แค่ปากเคี้ยวกลืนเท่านั้นเอง มันเรื่องของรูปเรื่องของนาม สมมติก็เรื่องของสมมตินั่นเอง ไม่หลงแล้ว จึงสูญจากของกุตัญญ์นั่นเอง นั่นให้ศึกษาให้พินิจพิจารณาให้มาก เมื่อรู้เมื่อเห็นความรู้ความเห็นตรงนี้ไปละความรู้ความเห็นเก่าๆ ที่เป็นความหลงผิดนั่นเอง เมื่อหลงผิดตรงไหน ความรู้ความเห็นที่ถูกต้องจะไปละนั่นเอง ไปแทนความรู้ความเห็นที่ผิดนั่นเอง

๘๖

คำว่าลบไม่ใช่กิริยาไปลบ จริงๆ แล้วไปแทน เหมือนแสงสว่างเกิดขึ้นมันก็แทนความมืดตรงนั้น มันลบความมืดของมันเอง ไม่ใช่เราไปลบ **เหตุนี้เราอย่าพึงประมาทปัญญา พึงแยกแยะให้เห็นความจริงในกายใจรูปนามชั้น ๕ นี้ให้ชัดเจน มันจะเห็นซึ่งความเป็นอนิจจัง ความเป็นทุกขัง ความเป็นอนัตตา เมื่อละเอียดเข้าไปมันจึงเห็นความสูญญตา สูญจากความสำคัญมั่นหมายว่าเป็นของเราว่าเป็นเราว่าเป็นตัวตนของเรานั้นเอง** ก็ขอแนะนำเพื่อเตือนสติ ให้ไปหัดหมั่นระลึก หมั่นพิจารณาในกายใจเจ้าของ ■

.....

“จะเอาธรรมะหรือเอาทิลีส ถ้าเอาทิลีสเอาของ
กูตัวกูไป ถ้าเอาธรรมะก็เห็นโลกมันเป็นของว่างเปล่า
เคารพพระพุทธเจ้า งานทุกอย่างมันฝึกเราตลอดเลย
มันฝึกเราให้เราละวางตัวตนนั่นเอง ทำไมไม่รู้จักใช้
โอกาสตรงนั้น กลับมาอันนั้นอันนี้ มันเรื่องหยุ่มหยุิม
เรื่องไร้สาระเลย”

.....

ประวัติ พระอาจารย์วิชัย กัมมสุภโร

ที่พักสงฆ์ป่าวิเวกสิกขาราม
๕๕ หมู่ ๑๑ ต. เก่าจิว อ. พล จ. ขอนแก่น

ชาติสกุล

นามเดิม ชื่อวิชัย คิริผลหลาย เกิดวันจันทร์ที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ตรงกับวันขึ้น ๑ ค่ำเดือน ๑๐ ปีชวด ณ บ้านเลขที่ ๓๒-๓๔ ถนนเฉลิมพล อ. พล จ. ขอนแก่น บิดาชื่อ นายชุกจิ่ง แซ่หลาย มารดาชื่อนางเซียมลั้ง แซ่ตั้ง เป็นบุตรคนที่ ๗ ในบรรดาพี่น้อง ๑๓ คน ซึ่งมีพี่ชาย น้องชาย พี่สาว น้องสาวอย่างละ ๓ คน

การศึกษา

ปี ๒๕๑๗ สำเร็จประถมศึกษา (ป. ๗) โรงเรียนพล อ. พล ได้ไปสอบเข้าโรงเรียนขอนแก่นวิทยายนเองโดยผู้ปกครองไม่ได้เป็นภาระ เหตุที่ไปสอบเข้านั้นเพราะเป็นโรงเรียนรัฐบาล ค่าเล่าเรียนจะถูกกว่าโรงเรียนเอกชน

ช่วยลดภาระค่าเล่าเรียนของครอบครัว ซึ่งช่วงนั้นมีปัญหา

- ปี ๒๕๒๐ สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน อ. เมือง จ. ขอนแก่น ช่วงที่ศึกษาอยู่ชั้น ม.ศ. ๓ เกิดความรู้และเชื่อมั่นว่า ถ้าศึกษาต่อ ม.ศ. ๔-ม.ศ. ๕ ที่ขอนแก่นจะได้เข้าคณะแพทยศาสตร์ ขอนแก่น แต่ถ้าเรียนที่โรงเรียนเตรียมอุดมฯ กรุงเทพฯ จะได้เข้าคณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ
- ปี ๒๕๒๒ สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขอนแก่น-วิทยายน ก่อนสำเร็จ ม.ศ. ๕ ปีนั้นโรงเรียนเริ่มทำหนังสือพิมพ์โรงเรียน อาตมาเป็นบรรณาธิการคนแรก มีอาจารย์บางท่านหวังดีมาเตือนว่า เดี่ยวจะสอบเข้าคณะแพทยศาสตร์ไม่ได้ มันมีความเห็นว่าเขาไม่รับเราแล้วจะรับใคร เกิดความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าว่าจะเข้าคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้แน่นอน มันเป็นเอง และเป็นพลังอย่างหนึ่ง แต่เมื่อเข้าไปเรียนคณะแพทย์แล้ว เพื่อนๆ เก่งกว่าเราเยอะ มันไม่น่าคิดอย่างนั้น
- ปี ๒๕๒๓ สำเร็จแพทยศาสตร์บัณฑิตจากคณะแพทยศาสตร์ ขอนแก่น แพทย์ มข. รุ่น ๗
- ปี ๒๕๓๕ สำเร็จแพทย์เฉพาะทาง สาขาจักษุวิทยา จากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ
- ปี ๒๕๔๓ สอบได้นักรธรรมเอก

ประวัติการทำงาน

รับราชการเป็นแพทย์ ประจำโรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น
อาจารโ และรักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาล ก่อนลาออกมา
อุปสมบท

มูลเหตุแห่งการอุปสมบท

เมื่อประมาณต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ขณะนั้นเป็น
นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ทางชมรมพุทธศาสน์และประเพณี
สโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดโครงการธรรมจาริก
ครั้งที่ ๒ ช่วงปิดเทอมปลาย ไปปฏิบัติธรรมกับท่านพระอาจารย์
สุวัจน์ สุวโจ ที่วัดถ้ำศรีแก้ว อ. ภูพาน จ. สกลนคร ซึ่งท่านเป็น
ศิษย์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ตอนนั้นอยากรู้ว่าสมาธิเป็นอย่างไร
จึงได้สมัครไปปฏิบัติธรรมกับชมรมพุทธฯ โดยรุ่นพี่บอกต้องรักษา
ศีล ๘ ที่วัดฉันมือเดียว ถ้าเราจะฉันสองมือต้องเตรียมมาไปเอง
แต่ต้องฉันก่อนเที่ยง อาตมาไม่มีความรู้เรื่องศีล ๘ ไม่เคยฉัน
มือเดียว ก็เอามาไป พอไปอยู่ที่วัด การฉัน ๒ มือเป็นเรื่องที่
วุ่นวาย เพราะต้องหาน้ำร้อนมาใส่มาฆ่า แต่ที่นั่นมีแต่เตาฟืน
เขาทำครัวเฉพาะมือเช้า จึงฉัน ๒ มือเฉพาะวันแรก วันต่อมา
ก็ยกมาฆ่าเข้าส่วนกลางฉันมือเดียว ก็อยู่ได้ไม่เห็นเป็นอะไร
(นี่ความคิดกับความจริงอาจไม่ตรงกัน) ไปอยู่ที่นั่นแปลกจะตื่นตี ๒
ทุกวัน ไม่ว่าจะนอนสี่หรือห้าทุ่มก็ตาม คืนแรกอาตมาตื่นตี ๒
เกิดประทุงแตงกล้วผี เพราะที่ภูพานเงียบมาก มีแต่เสียงสัตว์ที่หากิน
กลางคืน ก็เลยแก้ปัญหาโดยเอาผ้าห่มคลุมโปงหลับต่อ พอคืนที่ ๒

ก็ตื่นตี ๒ เหมือนเดิมก็คิดจะคลุ่มโปงอีก ทีนี้มันมาถามตนเองว่า เรามาที่นี่เพื่ออะไร มันก็ตอบว่า มาฝึกสมาธิ แล้วมันก็ถามอีก จะคลุ่มโปงอีก มันถูกหรือ มันเกิดความละเอียดใจมาก ที่จะคลุ่มโปงอีก จึงตัดสินใจนั่งสมาธิบริกรรมพุทโธๆ ทีนี้ มันก็แวบออกไปคิดเรื่องผีที่เคยดูในโทรทัศน์ ก็บอกว่ามันไม่เที่ยง นั่งไปๆ ถึงตี ๔ ประมาณ ๒ ชั่วโมง พอออกจากนั่งสมาธิ มันไม่มีความกลัวผีเลย จึงนั่งสมาธิเวลานี้ทุกวันจนกระทั่งกลับ จากวัด ก่อนกลับจากวัดท่านพระอาจารย์สุวจน์บอกว่ามีของเก่า ให้ตั้งใจปฏิบัติ หลังจากกลับมาก็ได้ตั้งใจปฏิบัติจนครบ ๑ ปี เกิดความเชื่อมั่นว่าศาสนาพุทธมีอยู่จริง สามารถปฏิบัติได้จริง แก่ทุกชีในใจเราได้ แน่ใจตนเองว่าจะไม่เปลี่ยนศาสนา มีศรัทธา อยากจะบวช แต่เมื่อพิจารณาเหตุปัจจัยหลายๆ ด้าน เห็นว่า ยังไม่พร้อม จึงกราบเรียนหลวงพ่อประสิทธิ์ ถาวร ซึ่งโยม หมอสมารถได้เคยพาไปรู้จักปฏิบัติกับท่าน ท่านบอกว่าให้กรรม ตัดสิน จึงได้ปฏิบัติธรรมเจริญสติสัมปชัญญะมาตลอด จนกระทั่ง สำเร็จแพทยศาสตร์บัณฑิต ช่วงนั้นมีโอกาสไปพักกับท่าน พระอาจารย์สุวจน์ที่วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน จึงปรึกษาท่านว่า โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น เป็นโรงพยาบาลอำเภอขนาดใหญ่ แต่ตัวอำเภอเล็ก มีประชากรน้อย เปิดคลินิกหารายได้พิเศษจะยาก แต่ปัจจัยเรื่องรายได้ไม่ใช่เรื่องสำคัญ คิดว่าจะไปรับราชการที่นี่ เพื่อแทนคุณครูบาอาจารย์ ท่านเห็นอย่างไร ท่านก็เห็นด้วย จึงสมัครไปทำงานที่โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น เมื่อมีงานทำ มีรายได้ ก็ตั้งใจแบ่งเงินเดือนส่วนหนึ่งทำบุญทุกเดือน หลังจาก

รับราชการใช้ทุนครบ ๓ ปี ตั้งใจว่าจะอยู่ช่วยโรงพยาบาลอีก ๑ ปีก็จะไปบวช แต่ก็มีเหตุให้เปลี่ยนความตั้งใจ จึงได้ไปอธิษฐานที่เจดีย์พระอาจารย์ฝั้น ว่าถ้าวิถึจะต้องเปลี่ยนก็ให้เข้ารับเข้าศึกษาต่อแพทย์เฉพาะทางสาขาจักษุวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขาก็รับเข้าศึกษาต่อจริงๆ ขณะที่ศึกษาอยู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สภาพแวดล้อมการทำงานเปลี่ยนไป จิตมันย้อนมาดูอดีตที่ตั้งใจจะอยู่ช่วยโรงพยาบาลอีก ๑ ปีนั้นมันเห็นมันติดติดอยู่ ช่วงที่อยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ใช้สถิติสัมพันธวิทยาในงาน ตอนว่างจากงานก็พิจารณาอสุภะมาตลอด ๓ ปี ใช้อุบายต่างๆ มันมุ่งตลอด (มันเป็นช่วงของมันเอง) แม้แต่เดินทางอยู่ในรถก็พิจารณา จนวันหนึ่งขณะกำลังนั่งรถจะไปหาพระอาจารย์สุวัจน์ ที่วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน รถวิ่งถึงอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ มันเกิดสภาวะธรรม บอกว่าหลงสัญญา เมื่อพบพระอาจารย์สุวัจน์ ได้เรียนถามท่านว่าถูกหรือไม่ ท่านบอกว่าถูก เมื่อสำเร็จการศึกษา ก็ได้กลับมารับราชการที่โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้นอีกครั้ง การทำงานครั้งนี้ก็ทำเต็มที่เหมือนเดิมแต่มันไม่ยึด เพราะมันเห็นแล้ว จนกระทั่งช่วง ๒ ปีสุดท้ายของหลวงปู่เทศก์ เทศรังสี ท่านได้มาพำนักที่ถ้ำขาม อ. พรหมานิคม จ. สกลนคร ได้มีโอกาสดูแลหลวงปู่ท่าน ได้กราบเรียนหลวงปู่เรื่องการภาวนาว่า สมัยเป็นนักศึกษาแพทย์ได้อ่านหนังสือของหลวงปู่เรื่องศีล ๕ จับหลักคำสอนได้ ๓ ประโยคคือ ศีลคือศีลา ศีลคือปกติ ศีลรักษาที่เจตนา ก็เอาสถิติสัมพันธวิทยารักษาเจตนาไม่ให้ผิดโทษ ๕ อย่าง ทำไปแล้วเกิดสภาวะธรรมอย่างนี้ หลวงปู่บอก หมออ่านหนังสือของอาตมาได้เรื่อง คนส่วนใหญ่อ่านไม่ได้เรื่อง ในช่วง ๒ ปีนี้หลวงปู่ยังเมตตา

สอนอีกหลายอย่าง ก่อนที่จะตัดสินใจอุปสมบท ได้พิจารณาเห็นว่า ยศตำแหน่งเมื่ออายุ ๖๐ ปีก็เกษียณไม่คงที่ เงินที่หาได้ก็มาเปลี่ยนเป็นอาหารแค่อิ่มมือเดียว ทำบุญ (ทำทุกเดือนตั้งแต่เริ่มทำงาน จนอุปสมบท ไม่เคยขาด แม้อุปสมบทแล้วบิณฑบาตทุกสวดังค์ที่ญาติโยมถวายก็ให้วัดถ้ายายปริกหมด ไม่เคยเอาบิณฑบาตของญาติโยมไปใช้อย่างไม่มีประโยชน์ เพราะเห็นแล้วว่าเงินนั้นเป็นของกลาง ไม่ใช่ของเรา จึงเอาไว้ส่วนกลางหมด) ให้ญาติพี่น้องเหลือเก็บเพื่อใช้ยามจำเป็น ตายไปก็เอาไปไม่ได้ ความรู้สึกไม่รู้จะเอาอะไร จึงตัดสินใจที่จะบวช (รอมมา ๑๓ ปี ถึงเวลากรรมตัดสินใจ) ได้กราบเรียนหลวงปู่เทสก์ ท่านก็เห็นด้วยและได้แนะนำ

๑. ให้พิจารณาความตาย อะไรที่ยังไม่ทำให้รีบทำก่อนที่จะตาย
๒. ใครจะว่าอย่างไรก็ช่าง ให้เอาตนเองรอดก่อน
๓. ทำทางโลกมีแต่บ้าน (ปลาย) ยิ่งทำดียิ่งบ้าน ไม่มีที่สิ้นสุด

ทางธรรมจบในตัวเรา

ตั้งแต่นั้นมาหลวงปู่เทสก์ ท่านก็ไม่ได้แนะนำกรรมะอีกเลย มีแต่ถามว่าลาออกยัง ได้กราบเรียนท่านว่ารอผู้อำนวยการโรงพยาบาลมารับงาน จนกระทั่งท่านมรณภาพ จึงได้ลาออกจากราชการมาอุปสมบท ช่วงงานศพหลวงปู่เทสก์ ท่านพระอาจารย์สุวัจจน์กลับจากอเมริกาได้มาที่ถ้ำขาม จึงกราบเรียนท่านว่าจะบวช ท่านบอกให้บวชไปอยู่กับท่าน แต่อัตมาได้รับปากกับหลวงพ่อประสิทธิ์ก่อนแล้ว จึงไม่ได้รับปากท่าน อัตมาไปตามวิถีแห่งกรรม เหตุนั้นเราต้องเชื่อกรรม สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม ไม่มองทุกอย่างด้วยยินดียินร้ายหลังดีไม่ดี

การอุปสมบท

อุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ อายุ ๓๕ ปี ณ พัทธสีมา วัดเขาพุทธโคดม อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี พระครูสาธุกิจจานุรักษ์เป็นพระอุปัชฌาย์ พระดำรงค์ ฉินนเปโม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระใบฎีกาวิชัย อาทโร เป็นพระอนุสาวนาจารย์ หลังจากอุปสมบทแล้ว อาตมาตั้งสัจจะมั่นคงจะไม่ไปไหน จะอยู่บำเพ็ญสมณธรรมกับหลวงพ่อประสิทธิ์ ถาวโร ที่วัดถ้ำยายปริก อ. เกาะสีซัง จ. ชลบุรี จนกว่าหลวงพ่อประสิทธิ์จะมรณภาพ จึงจะพิจารณาว่าธรรมะจะให้ไปอยู่ไหน จะไม่ไปด้วยตัณหาจะไปโดยวิถีกรรมและสภาวะธรรมให้ไป การตั้งสัจจะนี้ทำให้มั่นคงที่จะอยู่ศึกษาของท่าน อยู่ดูแลสุขภาพและช่วยกิจการทั้งหลาย เช่นทำหนังสือธรรมะ “แก่นพระพุทธศาสนาเล่มแรก” ที่ท่านเทศน์ โดยถอดจากเทปตรงๆ ไม่มีการแก้ไขสำนวน ท่านบอกว่าให้ทำอย่างนี้ ท่านรับผิดชอบทั้งหมดที่อาตมาทำ และเรียบเรียงประวัติของท่านจากเทปเก่าๆ ที่บันทึกไว้ ซึ่งคนอื่นจะทำได้ยาก เพราะเหตุว่าอาตมา รู้จักหลวงพ่อก่อนพระชีรูปอื่นๆ ทำให้อาตมา รู้ข้อมูลมากกว่าคนอื่น และในเทปนั้นบางครั้งเหตุการณ์สลับกันไปมา เมื่อไปถามท่านบางอย่างท่านก็จำไม่ได้ จึงต้องอาศัยการ สอบทานจากเทปหลายๆ ม้วนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เมื่อทำเสร็จ ได้ไปอ่านให้ท่านฟังที่กุฏิ ซึ่งเป็นเล่มเดียวที่ท่านตั้งใจฟังตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นต้น เพื่อเป็นการแทนคุณท่านด้วย สัจจะตรงนี้ทำให้ อาตมาฟังหลวงพ่อสอนโดยตั้งใจ ฟังเอาประโยชน์ว่าท่านสอนอะไร ไม่มีความขัดเคืองใจไม่ว่าท่านจะพูดว่าอาตมาอย่างไร มีแต่

พิจารณาว่าท่านจะบอกอะไร ท่านจะสอนอะไร จะเอาไปแก้ไขตนเองอย่างไร จึงทำให้อาตมาอยู่ได้ไม่ว่าจะเกิดปัญหาอะไร ในช่วงปีสุดท้ายก่อนที่หลวงพ่จะมรณภาพ ท่านได้นิมนิตเกี่ยวกับอาตมา และบอกว่า อาตมาสายอีสาน หลวงพ่อมรณภาพวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ในปีนี้อาตมาได้จำพรรษาที่วัดถ้ำยายปริกอีกปี เพื่อดูว่าจะมีอะไรให้ช่วยทำเรื่องงานศพท่าน เมื่อเห็นว่าไม่มีอะไรต้องทำอีกแล้ว พอต้นเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้เดินทางกลับมาบ้านเกิด (บวชได้ ๑๓ พรรษา) เพื่อไปรตโยมบิดามารดาทดแทนคุณนุพการี ซึ่งอายุมากแล้ว (๘๐ กว่าปีทั้งคู่) โยมบิดามารดาได้ถวายที่ดินจำนวน ๔๒ ไร่ ๓ งาน ๗๘ ตารางวา ให้สร้างที่พักสงฆ์ป่าวิเวกสิกขาราม ซึ่งที่ดินตรงนี้อาตมาได้นิมนิตตั้งแต่ก่อน หลวงพ่จะสิ้นไม้กี่เดือน ว่าอาตมาแตกหมุ่มมาองค์เดียว มาที่วัดเก่าที่ไม่มีสิ่งก่อสร้าง มีแต่ตุ่มน้ำ ๓ ใบ อาตมากำลังจะสร้งน้ำจากตุ่มนี้ พอมาก็เป็นจริงมีแต่ฟุ้งา ก็เริ่มก่อสร้างตั้งต้นมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน และอยู่จำพรรษาที่นี่ตลอดมา รายละเอียดประวัติเพิ่มเติมดูได้ที่ เว็บไซต์ www.wiweksikkaram.org

การเกิดเป็นมนุษย์ได้มนุษย์สมบัติเป็นของหาได้ยาก
(ทิวา มนุสสะปะกุลาโก)
การได้มาพบพระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าก็หาได้ยาก
(ทิวา จัง สัทธัมมัสสะวะนัง)
เมื่อไฟจะไหม้บ้าน (ลมดับ) ให้รีบขนสมบัติออกจากบ้าน
(เปลี่ยนสมบัติทั้งหมดเป็นอริยทรัพย์
คือทาน ศีล ภาวนานั้นเอง)
ไม้นั้นจะไม่ได้อะไรเลยจากการเกิดเป็นมนุษย์
แม้แต่มนุษย์สมบัติ เมื่อลมดับก็ต้องหิวลงปฐพี
เหตุนี้จงอย่าประมาทและหิวโอกาสที่ได้สิ่งที่หาได้ยาก
เหมือนน้ำขึ้นให้รีบตัก ถ้าปล่อยแล้วจะลำบาก

www.wiweksikkaram.org

Facebook : สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม
Facebook : คณะศิษย์พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ

สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม

เลขที่ ๕๕ หมู่ ๑๑ ต. เก่าจิว อ. พล จ. ขอนแก่น ๔๐๑๒๐
โทร. ๐๘-๔๖๐๓-๐๙๔๖

“อะตีดั้ง นานวาคะเมยยะ
นั้ปะฎีกังเข อะนาคะตัง
ผู้มึ่บ็ญญาไม่ควรทำลิ่งที่ล่งไปแล้ว
ให้มาตามในจิต
ไม่ควรพึ่หวั่งลิ่งที่ยังมาไม่ถึง
เพราะลิ่งได้ล่งไปแล้ว ก็พึ่ไปแล้ว
ไม่มีนั้เอง ดับไปหมด
ลิ่งที่ยังมาไม่ถึง ก็ยังไม่ประสบ
ก็คือไม่มีนั้เอง
ผู้มึ่บ็ญญาควรทำปัจจุบันให้แจ่งชัด
อันไม่่งอนแง่นไม่คลอนแคลน
เป็นผู้มึ่ราตรีเดียวอันเจริญจะนั้”

www.kanlayanatam.com
Facebook: [kanlayanatam.com](https://www.facebook.com/kanlayanatam.com)